

ISTRSKI TEDNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE ZA ISTRSKO OKROŽJE

LETO I. - Štev. 43

KOPER, 23. decembra 1950

Cena 3 din

Pred zaključkom planskega leta

Velik porast prometa in zaposlitve v letošnjem letu

Se nikoli ni bilo v naših krajih, ki tvorijo Istrsko okrožje, take gospodarske aktivnosti kot v zadnjih letih, še prav posebno pa letos. Z uvedbo planskega gospodarstva se je ta aktivnost povečala. Stevilne so bile planske naloge, ki jih je bilo treba izvršiti.

Danes bomo obravnavali nekatere podatke, iz katerih se najbolj nazorno kaže ta gospodarska dejavnost in njen obseg. Na razpolago so nam namreč podatki o blagovnem prometu po suhem in po morju ter podatki o zaposlitvi v posameznih sektorjih gospodarstva, vsi iz tega leta.

Blagovni promet je v zadnjih letih pri nas stalno naraščal. Nikoli poprej ni prihajalo v naše luke toliko ladij, ki so polne najrazličnejšega blaga. V naših pristaniščih ni bilo še nikoli takega prometa, take živahnosti pri izkrcavanju. Les, cement, živila, stroji so vsak dan na vrsti. Naše ceste so polne kamionov, ki prevažajo to blago na gradilišča in v tovarne.

Vsekakor je na prvem mestu po svoji količini material, ki ga potrebujemo za gradnje. V zvezi z enoletnim planom smo odprli 212 gradbišč. To ni malo. Tisoče in tisoče ton peska, apna, cementa, opeke, železja in lesa je treba prevoziti po morju in po cestah. Opeko uvažamo v velikih količinah, naše tri opekarne še niso v stanju, da bi zadostile potrebam naših gradenj.

Sedaj pa nekaj podatkov, iz katerih je razvidno, kako se je razvijal blagovni promet v zadnjih letih.

Leta 1948 smo s tovornimi avtomobili prevozili 206.115 ton blaga. Leta 1949 273.426 ton, letos pa do 15. decembra po nepopolnih podatkih 362 tisoč 824 ton. Blagovni promet po suhem je od lani do letos po dosedanjih podatkih narasel za 32 %. To kaže, kako se je povečala naša gospodarska aktivnost z uvedbo enoletnega gospodarskega plana.

Blagovni pomorski promet pa je znašal leta 1948 136.907 ton, leta 1949 162.692 ton, letos pa do 31. oktobra 160.325 ton. Za november in december še nimamo podatkov. Vidimo pa, da smo že do konca oktobra skoraj dosegli lanske številke.

Ko pregledujemo številke prevoženega blaga, moramo upoštevati, da je bil letos zaradi izredne suše močno skrčen prevoz sadja in zelenjave in da je v zvezi s tem porast blagovnega prometa na ostalih sektorjih naše gospodarske aktivnosti še precej večji. Ves ta porast gre na račun investicij v zvezi z enoletnim planom. Če upoštevamo do minimuma zmanjšan prevoz sadja in zelenjave, lahko rečemo, da je letos (po do sedaj znanih podatkih) naš blagovni promet porasel za okrog 40 odstotkov na ostalih sektorjih.

Sedaj pa še nekaj podatkov o porastu zaposlitve v Istrskem okrožju v času od 1. I. do 31. X. 1950.

Ko smo 1. I. 1950 začeli plansko leto, je bilo pri nas na vseh gospodarskih sektorjih (izven kmetijstva in ribištva) zaposlenih 5.941 oseb. To število pa je do 31. X. naraslo za 2.312 oseb; tega dne je bilo zaposlenih v našem okrožju 8.253 oseb. V procentih znaša ta porast 39 %. Na

posameznih gospodarskih sektorjih je število zaposlenih oseb takole naraslo: na področju gradenj za 24 %, v industriji za 5 %, v prometu za 6 %, v trgovini za 56 %, v rudarstvu za 105 %, v obtništvu za 37 % in v ladjetelnstvu za 60 %.

Te številke so dovolj zgovorne. Kažejo, kako silno je porasla naša gospodarska aktivnost v zadnjem letu in kako je naš enoletni plan mobiliziral vse naše gospodarske sile. Nove in nove stotine oseb, zlasti iz naših mest, ki so bile še lani izven produkcije, so se vključile v naše gospodarsko življenje in v borbo za socialistično izgradnjo. Če vzamemo porast prometa in porast zaposlitve kot merilo povečanja naše aktivnosti na gospodarskih področjih, ki jih v glavnem zajema naš enoletni plan, potem bi lahko rekli, da se je naša aktivnost letos povečala za okoli 40 %. To je velik skok, ki tudi kaže, da smo letos napravili velik korak naprej v našem gospodarstvu.

JA — budni čuvar meje socialistične Jugoslavije. Borci se usposabljajo v voj. tehniki. Najdejo pa tudi dovolj časa za čitanje časopisov in razvedrilo

22. DECEMBER - PRAZNIK JA

Ze od vsega začetka je ljudstvo spremljalo Jugoslovansko armado. Na sliki vidite, kako se ljudstvo umika skupaj s četrto črnogorsko brigado

Jugoslovanska armada, naš ponos in najzaneslivejši čuvar naše svobode, neodvisnosti ter izgradnje socializma, je 22. t. m. praznovala svoj tradicionalni Dan v spomin na usta-

novitev svoje prve večje redne ednice pred devetimi leti. Predvsem je značilno za Jugoslovansko Armado, ki je hkrati tudi naša armada, saj nas je osvobodila izpod fašističnega jarma, da je nastala v naši ljudski revoluciji iz majhnih partizanskih odredov in da jo vodijo prekaljeni in preizkušeni borci, ki so zrastle iz vrst delavcev, kmetov in delavne inteligence. Vse to daje Jugoslovanski armadi značaj ljudske armade, oboro-

192.542 ur prostovoljnega dela so opravili pripadniki JA koprške in umagske garnizije

★

Zene sile ljudske oblasti, armade naše ljudske demokracije.

Jugoslovanska Armada je prav zaradi takega značaja in pa zaradi ogromnega ideološkega političnega in vzgojnega dela, ki ga neprestano opravlja po svojih številnih ednicah, tudi moralno, politično močna in enotna. Zato je Jugoslovanska armada tudi močna opora naši Partiji in ljudski oblasti v borbi za ohranitev miru.

Jugoslovanska armada je doslej nudila našemu ljudstvu velikansko pomoč pri graditvi socializma s sodelovanjem svojih pripadnikov pri najrazličnejših gradnjah. Tako so pripadniki jugoslovanske armade koprške in umagske garnizije opravili skupno 192.542 prostovoljnih ur v vrednosti 6.030.310.— din. Od tega dela je koprška garnizija delala na sledečih objektih: pri razširjanju rižanske ceste 84.070 delovnih ur, pri gradnji zadružnih domov po naših vaseh 5.430 ur, pri pomoči kmečkim zadruham 19.460 ur, pri pogozdovanju (Nadaljevanje na 2. strani)

Mestna konferenca SIAU v Kopru

Korakali bomo odločno po poti bratstva in enotnosti v socializmu

Osem dni po volitvah, v nedeljo 17. decembra je bila v Kopru v gledališču Ristori mestna konferenca novo izvoljenih delegatov SIAU. Mikrofon, ki so bili nastavljeni na glavnih koprskih trgih, so prenašali potek konference in tako omogočili tudi prebivalstvu izven gledališča poslušati poročila in diskusije svojih predstavnikov. Ob 9. uri so bili zbrani v okrašenih dvorani delegati vseh 12 baz mesta Kopa, ki so bili izvoljeni na volitvah dne 10. decembra. Tovarš Škočir je otvoril konferenco in predlagal 11 tovarišev za delovno predsedstvo, ki so bili soglasno izvoljeni. Nato je stopil k mikrofonu tovariš Benussi, ki je v svojem delovnem poročilu izčrpno orisal dosežene uspehe in nakazal bodoče naloge organizacije SIAU.

Med številnimi diskutanti se je oglasil tudi tov. Brajkovič, ki je v imenu 4. baze napovedal tekmovanje za dober uspeh noveletne letke vsem 11 bazam v Kopru. Tov. Lanza pa je v diskusiji podčrtal vlogo in naloge, ki jih ima SIAU na kulturno-prosvetnem področju in poudaril potrebo po ustanovitvi novih čitalnic, ki naj bi razpolagale z najrazličnejšimi knjigami in revijami. »Kajti,« je poudaril tov. Lanza, »zavedati se moramo, da z dviganjem kulturne ravni bomo dvigali obenem tudi politično zavest ljudskih množic.« Ob zaključku je tovariš Lanza pozval prisotne, naj sodelujejo pri ustanavljanju pevskih zborov, dramskih družin in podobno. Izredno navdušen je vzbudila v dvorani delegacija koprskih pionirjev, ki je prinesla bratski organizaciji pozdrave in želela dobre uspehe v nadaljnjem delu.

Bile so nato volitve novega mestnega odbora SIAU, katerega sestavljajo sledeči tovariši: Borlin Franc, Steffe Artur, Scherian Libera, Cebrom Milka, Škočir Matej, Mazzelli Ivan, Gjurman Peter, Viola Jakob, Crolini Ella, Cupin Pavel, Furlanč Srečko, Pertič Egidij, Tinnelli Jolanda, Radin Roman, Ferfolja dr. Luciano, Borisi Josip, Fusilli Leone, Pahor Stanko, Scher Leticija, Zucca Attilio, Benussi Roman.

Pred zaključkom konference so bili sprejeti pozdravni borzojavki Okrožnemu odboru SIAU in Glavnemu odboru Ljudske Fronte FLRJ.

Tudi italijanski ŠOVINISTI so se lotili odkrivanja »RESNICE« v JUGOSLAVIJI

Sedaj so se pri šovinističnih in iredentističnih krogih Trsta z Giornale di Trieste na čelu spravili na odkrivanje resnice o Jugoslaviji. Clovek bi si mislil, da bodo že enkrat začeli odkrivati resnico o Italiji, ki jim je mnogo bližja, mnogo bolj zanimiva in ki jo gotovo tudi mnogo bolje poznajo. Povedali bi nam, da so tam prav vsi od sicilskih banditov, napolitanskih beračev in rimskih mežnarjev pa do fevdalcev, papeških grofov, fašistov, kominformistov, misinov in monarhistov navdušeni z vse odrešujočim De Gasperijevim režimom. Toda ne, oni odkrivajo resnico o Jugoslaviji, in sicer na način, kakor bi ta bila nekje v sredi črnega kontinenta in ne v osrčju Evrope. Vemo, da se velik del čitateljev njihovih listov rad zabava s senzacijami, z zgodbami o vlomih in umorih, ki jih je vsa italijanska kronika polna, vendar bi bilo vse bolje, da bi za zabavo svojih ljudi središče teh opisov postavili nekje v Italijo, kakor pa so tuji in oddaljeni kraji Jugoslavije.

Torej gospodje okrog klerikalnega glasila so se vsedli za zeleno mizo svoje redakcije in napisali poročilo o jugoslovanskih bojšiških. Če berete njihove izvirne vesti iz »zaupnih virov«, boste zvedeli, da divja tam prava pravcata vojna, tako kot je bilo

vsaj takrat, ko so oni udarili po Grčiji in Albaniji. Zvedeli boste, da so tam ljudje tako navdušeni, da bi vse obrnili in da v svojem junaškem razpoloženju že sploh ne vedo, po kom bi udrahnili. O, da bi navsezadnje sploh ne sekali po jezikavi materi Italiji. Seveda so glavni junaki teh bojevitih dogodkov ljudje, ki so na las podobni italijanskim klerikalcem. Poznamo polno razboritih klerikalcev, raznih fajmoštrov, patrov in jezuitov, škofov Santinov in podobnih junakov, toda ti se kakor vemo, rajši bore po prižnicah, ali za kako dobro obloženo mizo, toda na mejdan, tam, kjer diši po smodniku, pa radi ne gredo. Zato so poslali tudi svoje jugoslovanske somišljenike zelo daleč v borbo, tja v zlato Bosno, ki bi jo verjetno v uredništvu »Giornale di Trieste« niti na zemljevidu ne bi našli, kaj šele v naravi.

V tej nesrečni Jugoslaviji pravi glasnik informator se vsi sovražijo, Hrvat Srba in Srb Hrvata, posebno pa imajo vsi skupaj na pikli Slovence. Vemo, gospodje okrog CLN, da so vam posebno Slovenci trn v peti, zato ste jih že davno v svojih pismih in načrtih izbrisali iz zgodovinske stvarnosti. Na podlagi teh ugotovitev ste nas potem tudi tako lepo razdelili med sebe in vaše nacistične prijatelje. Toda niti namišljena fron-

ta v Bosni niti fantastični ustaši na krških planinah Dalmacije, naj vam jih še tako lepo pričara domišljija vaših prenapetih možganov, ne vrnejo več časov, ko bi mogli ostvariti one črne namene, katerim naj bi vaša izvirna poročila služila. Krvava roka iredente se lahko steguje še v varnem zavetju svete rimske koalicije, vendar njeni kremplji ne bodo nikdar več segli čez mejo. Tam bi jih namreč takoj odsekali. Zaman danes tudi rohinite nad Američani in Angleži, da slabo poznajo novo Jugoslavijo, in da bi jo bilo treba pustiti umreti od lakote, samo zato, da bi na njenih razvalinah postala močnejša mila in človekoljubna Italija pod vodstvom tržaškega CLN. Zaman blatite tudi junaško jugoslovansko vojsko, ki je v času preizkušnje znala pokazati, kaj zmore in zna. Tudi če bi nikdar od nikogar ne dobila nobene pomoči, bi ta vojska vedno prav lahko opravila z junaki, kakor bi jih pobožni možje okrog Giornala poslali v borbo. Priti bi morali na dan z vse drugačnimi aduti, kot s temi, ki jih dnevno mečete na mizo potom stolpcev vašega časopisja, ako bi se hoteli okoristiti v današnji močni situaciji, ko je izmišljena »izvirna poročila«, ki se rode v lažnih kuhinj tržaških uredništev.

Okrajna konferenca SIAU

V nedeljo 24. decembra bo v koprskem gledališču ob 9. uri prvi okrajni novo izvoljeni zbor SIAU.

Vabljeni vsi delegati, ki so bili izvoljeni na zadnjih volitvah SIAU 10. decembra za okrajni zbor.

Predkongresno tekmovanje je zajelo že vse sindikalne podružnice

Ne pozabimo Leninovih besed: Zrno znanosti zadene bolj kot jekleno

Delavski razred našega okrožja, organiziran v Enotnih sindikatih, si je pod vodstvom Komunistične partije priboril v tem letu pomembne in velike zmage v borbi za uresničenje enoletnega plana in s tem tudi velike zmage v borbi za neodvisnost svojega socialističnega doma, za njegov razvoj in napredek.

Te dni so pričeli delovni kolektivi in sindikalne podružnice naših podjetij tekmovati na čast ustanovnega kongresa Zveze enotnih razrednih sindikatov Tržaškega ozemlja, ki bo dne 17. januarja 1951. v Trstu. Kljub temu, da nas od tega dne loči razmera kratak čas, so člani sindikata našega okrožja, ki se zavedajo velikega pomena tega zgodovinskega dogodka, prevzeli velike obveze. Ker je uresničenje enoletnega plana prva naloga naših sindikatov, so tudi predkongresno tekmovanje usmerili v tem smislu. Isočasno pa bodo delali tudi za praznik naših otrok, za čim boljše obdaritev, za novoletno jelko. Poleg tega pa bo Koprski okrajni odbor sindikatov v tekmovanju na čast kongresa organiziral še en teden za večjo storilnost, da bi tako še z večjim zmagami počastili ustanovni kongres. Prav tako bodo sindikati v tekmovanju oživili sodelovanje svojih podružnic v vasi in bodo v ta namen sindikalne podružnice »Arrigonik«, »Ampelea«, ladjedelnice v Piranu, okrajnega ljudskega odbora, Istrskega okrožnega ljudskega odbora, sindikalna podružnica Okrajnega in Okrožnega komiteta, VUJA in Prerad pri Sv. Luciji, obdarile otroke v Loporčju, Harvoilih, Borštni, Topolovcu, Truškah, Socerbu, Glemu, Tinianu in Laborju. Sindikalna podružnica tiskarne »Jadrana« na bo za obdaritev otrok pripravila 10.000 šolskih zvezkov ter sodelovala pri uspešni izvedbi novoletne jelke.

Te obveze sindikalnih podružnic pa ne ostajajo samo na papirju. Tako so v tovarni »Arrigonik« pripravili že nad 500 otroških igrac, v »Ampelea« 100 in v mizarškem podjetju »Stilk« nad 100 otroških igrac. Za tem podružnicami pa zaostajajo niti podružnica solariev pri Sv. Jerneju in rudarjev v Sičovljah.

Na sestankih 58 sindikalnih podružnic so že razpravljali o vseh teh vprašanjih ter tudi izvolili delegate, za mestne sindikalne konference, in katerih bodo izvolili delegate za kongres. Pri vsem tem delu so v teh prvih dneh tekmovanja bile najboljše sindikalne podružnice tiskarne »Jadrana«, »Arrigonik« in »Ampelea« v Izoli. Grajati pa moramo sindikalno podružnico Istrske banke, ki zaradi malomarnosti in površnosti pri delu ne izpolnjuje obvez, kar pomeni, da podcenjuje sindikalno organizacijo. Dodati moramo, da tudi sindikalni podružnici Okrajnega in Okrožnega ljudskega odbora, čeprav sta že dali obveze, nista na še ničesar storili v čast ustanovnemu kongresu Enotnih sindikatov.

Ce se zdaj na splošno pogledimo v predkongresno tekmovanje, bomo ugotovili poleg uspehov tudi to, da so v začetku skoraj vse sindikalne podružnice preveč podcenjevale volitve svojih delegatov za mestne konferen-

ce. Vendar je Okrajni odbor to stvar prijel bolj resno, tako da so volitve povsod uspele prav dobro.

Ko vse to ugotavljamo, ne smemo prezeti tudi napak Okrajnega odbora sindikatov, ki so nedvomno škodovali in še škodujejo vsem sindikalnim podružnicam. Te se zlasti zadnje dni izražajo v popustljivosti na kulturnem in ideološko-vzgojnem področju, nem in ideološko-vzgojnem področju.

Ze več časa je, ko je bilo v Kopru ustanovljeno sindikalno kulturno-umetniško društvo. Kulturni referent pri Okrajnem odboru Enotnih sindikatov je opustil delo za izboljšanje tega društva. Zato ni čudno, da nimamo v Kopru dobre dramske družine, folklorne skupine, čitalnih grup, študijskih grup, študijskih krožkov

itd., ki bi sodelovale v okviru SKUD. Vse to je odvisno od kulturnega referenta pri Okrajnem odboru Enotnih sindikatov. Če bo ta delal, bomo na tem polju želi prihodnjic boljše uspehe. Toda v tem tekmovanju bo za to treba delati več, kajti kulturna raven našega ljudstva ne sme zaostajati za ostalim gospodarskim napredkom. Če se bomo pri tem ravnali po Leninovih besedah: »Zrno znanosti zadene bolj kot jekleno, smo prepričani, da se bomo na kulturnem polju znatno dvignili. Naše predkongresno tekmovanje pa bo tako dalo večji pomen ustanovnemu kongresu Enotnih razrednih sindikatov Tržaškega ozemlja, ki bo zapisan z zlatimi črkami v zgodovini tržaškega proletariata.

NOVOLETNA JELKA

mora biti dan radosti in veselja za naše otroke. Če bo vsakdo prispeval po svojih možnostih Dedek Mraz prav gotovo ne bo razočaral naših otrok.

O pripravah za novoletno jelko smo že večkrat govorili. V glavnem smo povedali, kako se naše vasi, sindikalne podružnice in mestne buze materialno pripravljajo. Navedli smo tudi številke in natanko popisali, kaklo so posamezne vasi in mestne baze prispevale za obdaritev otrok. Preden gremo dalje, moramo povedati, da so prebivalci iz Sv. Lucije prispevali 20 l olivnega olja za obdaritev svojih otrok, za kar jim gre zahvala.

Pri vsem tem pa smo zelo malo mislili na kulturne sporede, ki so glavni del tega praznika. Obdaritev je za otroka postranska stvar; vsi vemo, da otrok požabi na darilo ob zanemilivi pravljici, ob prihodu skratov ali ob plesu vil, čeprav se mamič zdi to darilo še tako važno. Zato bi bilo nujno, da se potrudimo za bogat in pester kulturni spored. Dedek Mraz naj bi otvoril slavje, nato bi sledile recitacije, nastop pionirskega pevskega zbora, malih paletk itd.

Veliko veselje med otroci v Dekanih, ker se jim bo predstavilo lutkovno gledališče. Nastopili bodo vsaki pionirski klub, ki se na pobudo

ov. Lanpeja začeli učiti komaj pred 20 dnevi. Pionirjem bodo dobrodošle še druge lepe stvari. Pridne tovarišice iz vasi in v mestu naj pripravijo otrokom nastop palčkov, vil, skratov, Janka in Metke ter partizanski tabor. Dobro bi bilo tudi, da bi poskrbeli za lepe pravljice, ki bi jih pripovedovali otrokom na odru; v njih bi nastopale pravične osebe in živali.

Koprske pionirje bo brez dvoma zabavale lutkovno gledališče, ki ga bodo odprli dijaki Slovenske gimnazije iz Kopra pod vodstvom tov. Mitja. To bo poleg ostalega kulturnega programa, kakor je partizanski tabor in obdaritev z slaščicami, igračkami itd., za-je neprecenljivo veselje. Tudi to vemo, da bodo marsike pionirje 30. decembra obiskali dijaki Slovenske gimnazije iz Kopa in jim uprizarili levo otroško igrjo »V kraljestvu palčkov«. Ti dijaki bodo s svojo igro razveselili 28. decembra tudi izolanske otroke. Kakor smo slišali, bodo imeli marsiki pionirji še nekaj več. Oni hočejo za praznik ob jekli prispevati tudi nekaj svojega. Poskrbeli so za prizorček, ki bo plo-

Iz Gažona

Otvorili smo otroški vrtec, kaj pa je z elektrifikacijo?

Otvorili smo otroški vrtec — Naše žene obiskujejo izobraževalni tečaj. — Kako elektrificirajo našo vas.

Ze dolgo se nismo oglasili v našem tedniku. Ker pa se v naši vasi zadnje čase dogaja marsikaj novega, hočemo osvetliti dobre in slabe strani našega dela.

Med redke dogodke spada otvoritev novega otroškega vrtca. Ze prvi dan, v ponedeljek je prišlo vanj nad deset otrok, drugi dan petnajst in tako vsak dan več. Skoraj vse matere bodo svoje malčke dale v naš vrtec, ker zaupajo otroški vzgojiteljici Požru Petri, ki je domačinka in je znana kot vestna delavka. Vrtec ima štiri sobe in vrt. Naše žene so ga s prostovoljnimi delom očistile in pripravile tako svojim otrokom udobna bivališča, v katerih dobijo okusno kosilo in dve malici dnevno. V vrtec pridejo ob devetih in ga zanaščajo ob štirih popoldne. Otroci so zelo za-

dovoljni, a tudi matere bodo s tem rešene še ene skrbi in se bodo laže posvečale vsakodnevnomu delu.

Tudi nadaljevni tečaj v naši vasi dobro napreduje. 10 žena, ki so lani obiskovale analfabetni tečaj, se je letos prepisalo. Naučile so se pisati in čitati. Predvsem lepo jih je bilo poslušati. ko so čitale z vsem občutkom iz Cankarjevih del. Če se niso v svoji trdi mladosti naučile, so se danes, ko imamo ljudsko oblast,

Ena stvar pa nam ne gre, Gažončanom v glavo in sicer, zakaj tako počasi napreduje elektrifikacija naše vasi. 15 električarjev lahko marsikaj opravi, toda če pridejo ob devetih na delo in odidejo, kadar se jim zljubi, ne bodo veliko naredili. Ob deževnih dnevih vsakir niti ne pridejo. Onoljne gredo vsak dan trije delavci v Smarje po kosilo. To delo bi lahko za majhen denar opravili otroci. Toda če matke ni v hiši, mišči pšejejo. Podjetje ELTE je nekam ravnoodušno ob tem in ne razumemo, zakaj ne ukrene ničesar zoper to nediscipliniranost. Omenjeni delavci in predvsem podjetje ELTE morajo vedeti, da elektrifikacije ne čaka naša vas, temveč čakajo tudi druge vasi, da v njihovih hišah zasveti električna luč. — Ber —

OBVESTILA

Gradbeno podjetje »Constructor« v Kopru sporoča, da z 31. XII. 1950 preneha poslovati in se bo likvidiralo.

Vabijo se vsi upniki, da predložijo do 31. XII. 1950 vse terjatve nasproti podjetju.

Po preteku tega roka se iste ne bodo več upoštevale.

SMUCARSKI IZLET

NA CRNI VRH NAD IDRIO

priredi Planinsko društvo Koper za svoje člane, in sicer v dneh 31. XII., 1. I. in 2. I. 1951.

Odhod iz Kopra dne 30. XII. 1950 od 13. uri izpred Taverne, povratek dne 2. I. 1951 zvečer.

Prijave se sprejemajo pri Centru tiska od 27. XII. 1950 do 12. ure. Odbor

KAJ bo treba, da bo v zadrugi na Saredu šlo boljše

Kmalu bo preteklo eno leto, odkar so se kmetje iz Sareda pri Izoli združili v kmet. delovno zadrugo. Ni jih mnogo, samo 12 kmetov sestavlja to zadrugo, vendar predstavljajo ti ljudje na hribu nad Izolo prve borbe v borbi za boljše življenje našega kmeta. To leto bilo leto polno težav in naporov. S pravičnim gospodarjenjem in vztrajnim delom bodo brez dvoma v kratkem dokazali, da se v zadrugi doseže mnogo večje uspehe z manjšim trudom. To bodo tem prej dosegli, čim bo v zadrugi stalno soglasje. Člani zadruge morajo razumeti, da so vsi pionirji obširnega gospodarstva, zato jim mora biti soglasje prva stvar v zadrugi.

Da je taki novo ustanovljeni zadrugi potrebna velika moralna in materialna pomoč, vsi dobro vemo. Na to zelo malo mislijo mestni odbor v Izoli, kmetijska zadruga v Izoli, kmetijski odsek v Kopru in drugod,

22. december - Dan JA

(Nadaljevanje s 1. strani)

1.540 ur, na kmetijski šoli v Skocijani 7.000 in pri gradnji mestne tržnice in ribarnice v Kopru 4.660 prostovoljnih delovnih ur. Skupno je koprška garnizija opravila 120.560 ur v vrednosti 3.760.570 — dn.

Za koprsko garnizijo ni zaostajala niti umaška garnizija. Tako so njeni priпадniki pri meloracijskih delih v dolini Mirne opravili 63.000 ur, na okrajnem posestvu v tej dolini 1.800, pri kanalizaciji mest v Brijuni 2.540, pri poravljanju pristanišča v Umagu 1.200 in pri pomoči zadrugam v Bujščin 4.442 delovnih ur. Skupno je umaška garnizija opravila 72.982 prostovoljnih delovnih ur v vrednosti 2.269.740 — dn. Za vsa ta dela je bilo na področju obeh garnizij programskih 58 pripadnikov JA za dvakratne udarnike, 135 za enkratne udarnike, 28 pa je bilo pohvaljenih. Vsa ta dela so pripadniki Jugoslovanske Armade izvršili v počastitev svojega dreva in v dobrobit vsega našega ljudstva. Zaradi tega je razumljiva ljubezen in hvaležnost, ki jo goji naše ljudstvo do Jugoslovanske Armade ljubezen, ki jo mora gojiti in poglabljati vsak pravi rodoljub in zavedi državijan naše socialistične skupnosti.

Pri zaradi vsega tega je bil praznik Jugoslovanske armade, ki smo ga praznovali včeraj, ne samo praznik pripadnikov naše ljudske armade, temveč tudi praznik nas vseh, ki se borimo za boljše življenje in srečno so prihodnost vsega delovnega ljudstva.

Razočarani se vračajo

Med onimi, ki so zapustili našo cono in iskali »najljubljeno deželico« v Trstu, a se potem razočarani vrnili, je bil tudi Kozlovič Ivan iz Cipjanov.

To je tip človeka, ki ni zadovoljen z nobenim delom. Prepričan, da bo tam našel, kar si želi (ne da bi delal), se je ločil od doma in šel v tržaški »raj«. Toda njegove sanje in upanje je razbila trda resnica, kateri je šel naproti. Klátil se je po mestu in iskal kakršno koli zaposlitev. Tu pa tam je dobil hlapčevsko delo pri bogatih posestnikih v coni A, a za služek ni zadovoljal niti za preživljanje. Spoznal je svojo zmoto in preklel trenutek, ko je sklenil, da bo zapustil dom. Vrnil se je v »Titovo peklo«.

Oni dnevi so mu zadostovali ter danes dela v dolini Mirne, da s svojim delom doprinese k skupnemu blagostanju.

KDZ v Babičih je slavi drugo obletnico

Drugi tak človek je Marchi Remigij iz Karšet, mlad človek brez izkušenj, ki se zelo rad vdaja sanjarskim podvigom. Njegov položaj je bil tu dober in življenje mu je obetalo marsikaj v bodočnosti. Zbežal je v Trst z mislijo, da bo tam padala mana. Kot veliko mladih, je tudi on nasedel profesionalnim politikantom, ki že leta zasirupljajo naše ljudstvo. A v Trstu se je zbudil, ker od poštenega dela ni mogel živeti.

Pri teti v Miljah je dobil zatočišče, a ona ga je prepričala, da se je vrnil v rojstni kraj. Tudi on je zdaj stopil v svojo družino in našo družbo, kjer se lahko izkaže pred vaščani kot pošten in delaven.

POZIV DOLŽNIKOM komisije začasno upravo imovine odsotnih.

Pozivamo vse dolžnike Komisije začasno upravo imovine odsotnih oseb, da poravnajo svoje dolgeve nasproti tej komisiji najkasneje do 10. januarja 1951. Poravnava dolžnih zneskov se more izvršiti bodisi pri Istrski banki d. d. v Kopru na telefonski račun navedene komisije št. 1-872-48 ali pa neposredno v uradu Komisije v Kopru, ulica Verdi št. 9.

Po preteku tega roka se bo izterjalo dolžne zneske sodnih potom s pripadki vred.

Komisija za likvidacijo komisije začasno upravo imovine odsotnih oseb.

KDZ v Babičih je slavi drugo obletnico

Morda v Babičih še niso imeli takega praznika, kakršen je bil v nedeljo, 17. decembra. Zadrugniki so praznovali II. obletnico ustanovitve svoje zadruge. To je bil za zadrugnike iz Babičev praznik zmage, saj so s svojim delom dokazali vsem, da združeni v zadrugi dosegajo velike delovne zmage, ki jih posameznik ni koli ne bo mogel doseči. Ravnokar dokončujejo lep, sodobno urejen hlev za 50 glay živine. Nad njim so veliki prostori za skladišče, kamo bodo lahko npršili z natovorjenim kamionom. Poleg hleva je velik vodni rezervoar, ki bo imel vode za živino skozi vse leto. To še ni vse. Saj so zgradili svinjak za nad 30 piščancev. Med tem časom so tudi porjavili več stanovanj, povečali živinore-

jo, nakuili več kmetijskega orodja, kam'on itd.

To je brez dvoma velika delovna zmaga, ki jim bo zma jala napore pri delu in pripravo, da bodo dosegli nove zmage z veliko manjšim trudom.

Če pogledamo proslavo, lahko rečemo, da je bila zelo lepo pripravljena. Pred polno dorano je nastopil domači pevski zbor, pevski zbor iz Smarji in dramska družina iz Van-ganeta z Linhartovo veseloigro »Zu-panova Micka«. Sodelovali so tudi pionirji osnovne šole iz Babičev in deklamirali nekaj pesmi.

Težko je opisati veselo razpoloženje, ki je bilo med zadrugniki in dan. Privedli so skupno večerjo, kjer so bili stari in mladi. Povabilo so tudi nekaj vaščanov, razen tega, ko se se najbolji trudili v diomesejnem tekmovanju. Ta večer je bil večer pet-janjskega plesa in veselja.

Teden prometa

Poverjenitvo za notranje zadeve IOLO obvešča vse lastnike in imetnike ter vozače motornih in drugih vozil, da bo od 18. do 24. 12. 1950 teden prometa, v katerem se bo vršilo splošno kontrolo nad vsemi vozili in njihovimi vozači.

Pozivamo vse avtomobiliste, motocikliste, kolesarje in druge vozače pa tudi ostale prebivalstvo na aktivno sodelovanje pri tem tednu prometa, da bi se s spoznavanjem cestno prometnih predpisov in s cestno prometno disciplino zmanjšalo cestno prometno nesreče in očunalo ljudska življenja in imovina.

(Slovenski avtomobilisti)

Zakaj so poginile školjke (mušole)

Kdo v Istrskem okrožju, kdo od Primorcev ne pozna mušole? Vsako leto malo pred zimsko se po pojavili prodajalci kuhanih mušol po vseh obmorskih mestih. Mušole so predstavljale za marsikoga slasten prigrizek, ki ga je za majki denar dobil pri mušolarju. Za slednje pa so predstavljale tudi precej reden zaslužek vsako leto v zimskih mesecih.

Toda letos teh mušol ni več. Po izjavah ribičev so skoro vse poginile. Ta pojav, ki predstavlja veliko izgubo za ribištvo v našem okrožju, pa se je začel širiti že pred dvema letoma. Ribiči so namreč opazili, da se lov manjša; med plenom so našli leta 1947 zelo mnogo mrtvih mušol. Naslednje leto se je to stanje še poslabšalo in letos je bolezen, ki se je nenadoma pojavila med to vrsto morskih bitij, pobrala večino. Bolezen sega daleč na jug in se je razširila že do okolice Zadra, morski klobuki pa niso samo na tem področju, temveč povsod. Razen tega pa in poginila tudi vsa druga bitja, ki imajo podobne življenjske pogoje.

Zato bi bilo sprejemljiveje mnenje, ki zavrača krivdo na industrijo v severni Italiji, to je v Padski nižini. Mnoge tovarne, predvsem kemične, puščejo razne odpadke v reke in te jih prinašajo v morje. Te kemikalije naj bi vplivale na ta bitja

njih odgovorov. Do sedaj obstajajo samo razna domnevanja o vzrokih, ki so dovedli do množičnega poginjanja mušol.

Prvi sum je padel na meduze, to je na plavajoče morske klobuke, ki so se prav v zadnjih letih in predvsem preteklo leto pojavili v večjem številu. Ti baže izločajo neko sluzasto snov, ki se je vlegla na dno in ga čez in čez pokrila. Na ta način so Noetove barčice izgubile možnosti dihanja in so se enostavno zadušile. To trditev pa zavrača dejstvo, da se je morija začela v severnem Jadranu in se sedaj razširila do Zadra, morski klobuki pa niso samo na tem področju, temveč povsod.

Zato bi bilo sprejemljiveje mnenje, ki zavrača krivdo na industrijo v severni Italiji, to je v Padski nižini. Mnoge tovarne, predvsem kemične, puščejo razne odpadke v reke in te jih prinašajo v morje. Te kemikalije naj bi vplivale na ta bitja

ter povzročile pri njih neko nalezljivo bolezen, ki se počasi, a vztrajno širi. Ta teza bi bila glede na terenski položaj in na razvoj pojave samega še najbolj verjetna. V tem primeru bi bilo potrebno le dognati sredstvo in način, kako odpraviti bolezen in če je to sploh mogoče.

Obstoji pa še tretje mišljenje med ribiči, namreč da so vplivale na ta pojav eksplozivne bombe in da je pritisek kvarno vplival na življenje razvijajočih se Noetovih barčic, ki so polagoma podlegle in se niso mogle niti razviti.

Toda to so samo mišljenja in uganjavanja ljudi, pa naj si so to ribiči, ki se sami bavijo s tem lovom, ali kdo drugi. Vsekakor bi bilo potrebno, da se za to zanimajo osebe, ki študirajo v preiskavo oceanografskim inštitutom. Upamo, da se bo to zgodilo, raje pomorsko biološko. Stvar naj bi saj bi uspehi privedli do zopetnega zaslužka mnogih ribičev, a tudi samo gospodarstvo bi imelo od tega korist.

FR-EN

Vzoren krožek ljudske tehnike imajo v Pomorskem tehnikumu v Piranu

Vse strokovne šole streme za tem, da se dijaki praktično vadijo, da se v praksi tem lažje znajdejo. Za doseg tega cilja pa se poslužujejo različnih načinov. Ena izmed teh je Ljudska tehnika, ki je rodila za mnogo koristnih sadov.

Klub Ljudske tehnike na Pomorskem tehnikumu se je ustanovil že lani in začel s svojim delom, za katerega lahko rečemo, da je bilo uspešno. S požrtvovalnim delom nekaterih članov je dosegel lepe uspehe. Pri tem pa se mora vzeti v obzir tudi velika podpora s strani šolskega ravateljstva, ki je klubu nudilo vse ugodnosti od prostora do orodja in materiala. Brez te pomoči bi se bilo težko zamisliti uspeh našega društva. Obljube glavnega odbora LT so bile majhne, a tudi te se niso uresničile.

Tako smo se znašli pred novim šolskim letom. Kmalu je bil sklican občni zbor, na katerem je bil sprejet sklep, da se bo delo nadaljevalo in to se z večjim poletom, zagotovljena je bila nadaljnja pomoč ravateljstva Pomorskega tehnikuma in glavnega odbora Ljudske tehnike, kakor je izjavil tov. Dolinar, ki je zboru prisotnoval. Tudi na skupščini okrajnega odbora Ljudske tehnike v Kopru smo izrekli upanje na podnoro in preričani smo, da nam bo končno tudi dana, vsaj v merah možnosti.

Zaradi tega pa ni treba misliti, da delo v klubu stoji in da čakamo, kdaj bo prišla pomoč. S tem, kar imamo, delamo neprestano. Predmete, ki so bili okrnjeni ali poškodovani, je treba popraviti, kar je zelo zahteven posel in zanj porabimo marsikatero uro. Delamo tudi nove objekte, med katerimi je največjega pomena maketa pristanišča z modeli različnih tipov ladij. To bo služilo kot učilo plovcev, ker se bodo lahko na njem vadili izvajanja uredb o umikanju ladij v pristanišče. Maketa pristanišča bo precej velika (400 x 250 cm) in bo zavzemala celo sobo, skupno

z modeli, ki bodo 10—55 cm dolgi, bo to edinstveno učilo, ki ga verjetno še nima nobena tovrstna šola. Strujniki pa si grade model parnega stroja, ki bo prav tako služil kot učilo. Poleg tega je v načrtu še več manjših in večjih objektov. Koliko pa bo narejenega, se za sedaj še ne more reči, ker odvisi vse od časa in seveda tudi od materiala. Mnogi dijaki bi radi neprestano ždeli v modelarski delavnici, toda učenje jim tega ne dopušča in morajo se omejiti le na prosti čas. Pri tem imajo seveda plovbeniki večjo možnost pri udeleževanju, je v njihov redni pouk vključeno tudi modelarstvo.

Tako se delo v našem klubu lepo razvija in teče dalje. Uspehi prav gotovo ne bodo izostali, posebno še, če nam bo priskočil na pomoč glavni odbor Ljudske tehnike. FR-EN

Semedela

Našim črešnjam proti uničenje

»Teško je iti v naš hrib ob tem vremenu«, mi je rekel zadnjič Jakob Savarin, »ko ti blato sega preko gležnjev in moraš paziti, da ne sklizneš na polzki ilovici!«

Vprašal sem ga, kako se kmetje kaj zanimajo za sadjerejo in če so kaj ukrenili, da zaščitijo češnje, katerim proti propast in kaj pravijo ljudje k letošnji slabi letini oljk radi črvivosti.

»Nič ne pravijo«, mi je rekel, »le jezijo se, ker nimajo pridelka; ukrenili pa niso nič, ker ne utegnejo.«

Reš je! Kmetje ničesar ne store čeprav proti češnjam in oljkam slična nevarnost, ki je svoječasno zadela breskve.

Črvivost oljk je bila letos jako močna in naš list je dal kmetovalcem vsa potrebna navodila za pobiranje sovražnika oljk. Toda kmetje se niso pokazali niti kot prijatelji oljk ni

Kdo je zaviral napredek v kmečko delovni zadrugi v Pučah

Kmalu bo štiri leta, odkar so pučarski kmetje zaorali zadržno ledino in začeli skupno gospodariti. Pionirji zadržnega gospodarjenja v našem okrožju so sprva naleleli na veliko težav, kajti primanjkovalo so jim strokovno izobražene moči, ki naj bi vodile zadrugo tako v organizaciji dela kakor v knjigovodstvu v novem in naprednem načinu gospodarjenja.

Prav tako niso imeli kmetijskih strojev in niti sodobnega orodja za obdelovanje zemlje. Toda mlada ljudska oblast jim je pri tem pomagala, kolikor je mogla. In tako so kmalu imeli svoj traktor, mlatilnico, kamion, ter več raznih kmetijskih strojev. Vse to je bil tak napredek, ki je zelo vplival na ostale kmete. Ko so v vas prvič pripeljali traktor, so bili vsi navdušeni nad tem, velikonom, ker so vedeli, da jim bo olajšal napore pri delu. Nekateri kmetje so tedaj dejali, da s tem ne bo nič, češ da pri nas nimamo zemljišč, ki bi jih lahko obdelovali s stroji. Vendar so bili kmalu presenečeni, ko so videli razliko med hektarskim donosom na zadržnih njivah z lastnim pridelkom. Po tem so se mnogi od teh pridruživši. Tako ima danes zadruga 49 zadržnih gospodarstev s 315 družinskimi člani.

Pa poglejmo globlje v razvoj kmetijsko obdelovalne zadruge v Pučah. Na eni strani homo videli velike uspehe, s katerimi se je upravni odbor pa tudi nadzorni rad hvalil in bahal, češ nam gre vse dobro, saj smo začetniki zadržnega življenja in je zato nemogoče, da bi delali napak ali krivice komu, na drugi pa tudi smemo pripisati zadržnikom, ampak pomanjkljivosti, ki jih vsekakor ne predvsem nadzornemu in upravnemu pod plašč uspehov. Zadržniki so pa odboru, ki sta te napake skrivala te napake prezirali, večkrat so se zaradi teh celo prepirali, zvrčali krivdo drug na drugega, seveda ker si jih sami niso znali razlagati.

Nadzorni in upravni odbor sta molčala in nista vedela, kako se rešiti iz večkratnih zank. Dogodki so pa šli

svojo pot in vsak je imel svoj začetek, ozadje in konec. Ker smo je to omenili, lahko še to dodamo, da imajo tudi ti dogodki v pučarski zadrugi svoje ozadje, kar nas pravzaprav najbolj zanima.

Sele danes, ko sta upravni in nadzorni odbor z zadrugo vred v težki zagati, nekoliko zaradi slabe letine, največ pa zato, ker so napačne, ki jih bomo navedli, tako ukoreninjene, da se bodo morali ostro boriti proti njim. Ugotavlja vodstvo zadruge, da se ni dovolj borilo proti škodljivim elementom, ki so se kazali pošteni in zavedni, v resnici pa so povzročili zadrugi velikansko škodo, maščevali četnost zadržnikov, sejali razdor med njimi in privatnimi kmeti, ova izobraževanje, da bi tako ohranili položaje in da bi jih ne mogel nihče nadzorovati. Vsekakor izhaja iz tega dejstva, da je bilo vodstvo zadruga prepovršno, ker ni nadziralo dela teh elementov, ampak je vsačalo, da so ga dogodki prehiteli.

O površnosti vodstva zadruge v Pučah nam govori tudi dejstvo, da so kar preko noči, po štirih letih obstoja, uvideli, da je zadrugi 60 ha orne zemlje premalo, če naj se od nje preživlja 315 družinskih članov in da se bodo morali zaradi tega najmanj pet zadržnih družin preseliti v zadrugo na Krog, kjer imajo dovolj zemlje, ter da je kar preko noči, po štirih letih, uvideli, da zaradi vsega tega ostaja v zadrugi 47 delovnih moči, medtem ko so do nedavnega jokali, da imajo premalo delovne sile.

Razumljivo je, da je za vsami temi dejstvi do nedavnega tičalo ozadje, ki si ga niti vodstvo in niti zadržniki niso znali razlagati. V tem ozadju se je po mnenju upravnega odbora zadruge štiri leta skrival prikrit spekulativni lažnjivec in goljuf od svojega rojstva, Ivan Hrvatini, ali po domače »Beloc«, ki je vse svoje življenje dni gledal samo na to, da bi koga opeharil in ki se je skrival pod plašč resničnega socialističnega borca, medtem ko je z dejstvi pokazal, da je spekuliral na vse mogoče načine in da je bil prav on povzročitelj vseh navedenih nepravilnosti.

To bo verjetno tudi držalo, kajti vodstvo zadruge drugače ne bi zvedelo za navedene pomanjkljivosti, ker je Hrvatini vse preveč zanimalo. Ljudstvo iz Puč, zadržni in privatni kmetje, prav vsi, prosijo ljudsko sodišče, da ga v njihovem imenu, v imenu ljudstva, ki ga najbolj pozna, najstrože kaznuje.

Upamo, da bosta upravni in nadzorni odbor zadruge na Pučah ostalej bila previdnejša in nadzirala delo vsakega posameznega člana ter da se bosta znala rešiti iz zagate s tem, da bosta ponravljala dosežane napake v korist vseh zadržnikov, torej v korist skupnosti. G. B.

OBVESTILO

Naše poslovalnice in skladišče bodo zaradi letne inventure zaprte od 31. t. m. do 7. 1. 1951.

Zato prosimo vse naše odjemalce, da se pravočasno oskrbijo z blagom.

Direkcija papirnice in knjigarne LI-PA

BRANKO BABIC

O bistvenih vzrokih spora v tržaškem demokratičnem gibanju

Da je bila Italija zaradi razvoja vojnih dogodkov podvržena angloameriški okupaciji, je brez dvoma pomenilo eno težavo več v breme revolucije, ne pa odločilno. Velik del Italije, in to najbolj napredni in revolucionarni, je ostal do konca vojne pod nemško okupacijo. Če bi v tem delu Italije organizirala partija svojo armado, bi gotovo razvoj dogodkov ne šel tako pot. Poglejmo samo primer Julijske krajine in celo čiste pokrajine Furlanije. Kljub temu, da je KPI vodila tudi tukaj nasprotno linijo, so množice pod vplivom narodnoosvobodilne vojnne in oborožene ustaje jugoslovanskih narodov sledile liniji KPI. Ustvarjale so svoje oborožene enote (garibaldinske brigade, enote IX. korpusa), organizirale množične ljudske fronte (OF — SIAU) ter si od rušenja sta-

rega fašističnega aparata oblasti gradile svojo ljudsko oblast.

Znano je, kako parola ljudske oblasti organizirala najširše italijanske množice Furlanije, ki to parolo že do konca nosijo živo v svojem srcu in je gotovo ne bodo nikoli pozabile. To da ne morejo držati taki ugovori, kjer so bili v glavnem dani tudi v Italiji pogoji za razvoj in zmago narodnoosvobodilne borbe kot v Jugoslaviji. Vsako drugačno postavljane stvari so kvečjemu predpostavke. Razvoj dogodkov v Italiji pa dokazuje, da je KPJ delala usodne napake in zapravila osnovne objektivne pogoje za revolucijo v drugi svetovni vojni. Glavna krivda je prav v subjektivnem faktorju v KPI, ki ni imela vere v svoje lastne in revolucionarne sile italijanskega proletariata ter v oboroženo borbo. Izbrala

je pot manjšega odpora, pot formalne buržoazne demokracije in parlamentarnih iluzij, ne pa dosledne in revolucionarne oborožene borbe.

Napačno je mnenje, ki po nekod verjetno še vlada, da ne bi bil mogoč nikjer revolucionarni prevzem oblasti po proletariatu brez neposredne pomoči Rdeče armade. Prav najnovejši dogodki — zmagoviti razvoj kitajske revolucije, uspešna narodnoosvobodilna borba Indokine, Indonezije, Vietnamera, Birme in drugih kolonialnih dežel, kakor tudi sama mala Grčija, ki bi se še bolj uspešno borila, če bi uživala večjo pomoč od strani ostalih, demokratičnih sil in držav, pobjejo takšno mnenje. Takšno stališče pomeni dejansko tako nerazumevanje in sile svetovne revolucije kot v revolucionarne sile posameznih dežel, pomeni čakati na nov vojni

konflikt, ki naj bi pripeljal zmagovito Rdečo armado v deželo. Takšno stališče vodi do pasivizacije revolucionarnih in demokratičnih sil v kapitalističnih deželah ali pa jih kvečjemu omejuje na opozicijsko horbo in na obrambo majhnih pozicij nasproti buržoaziji. Tašno stališče vodi v vsestranski oportunitizem.

Takoj po vojni je vodstvo KPI še ohlji izgubilo revolucionarno perspektivo in padlo v skrajni oportunitizem parlamentarnih iluzij, ko si je postavilo za glavni cilj zmago na parlamentarnih volitvah v buržoazni demokraciji. Nekateri vodeči člani KPI so bili tako navjni, da so zares pričakovali, da jim bo buržoazija enostavno in velikodušno prepustila oblast, če bi dobili en glas večine. Skrajno in nemarksiistično je bilo to pričakovanje, da bo buržoazija tako navjno »demokratična«, da bo zaradi enega samega papirnatega glasu izročila proletariatu oblast. Takšna linija vodi v skrajno oportunistične odklone revolucionarne linije.

(nadaljevanje sledi)

IZ SOCIALISTIČNE JUGOSLAVIJE

JUGOSLOVANSKA ARMADA - čuvar miru

22. decembra je praznovalo vse ljudstvo Jugoslavije, pa tudi Istrani, Dan Jugoslovanske armade. Na ta dan pred devetimi leti je bila ustanovljena Prva proleterska brigada — prva redna enota jugoslovanske vojske. Devet let je minilo od tega dne, toda če pogledamo nazaj, vidimo v teh letih veličastno zgodovino Jugoslovanske armade.

Nastala je v najtežjih dneh fašističnega divjanja nad Evropo. Hitlerjeve in Mussolinijeve tolpe so stale pred vrati Moskve in Leningrada. V Jugoslaviji pa se je že takrat na široko razplamtela ljudska vstaja. V sruču podjarmljene Evrope se je borilo po številu malo, toda junaško ljudstvo ne le za svojo, temveč za svobodo vsega naprednega človeštva, in to ljudstvo je povedla v boj Komunistična partija Jugoslavije.

Skupno z razvojem Jugoslovanske armade se je razvijala ljudska oblast. Pravilni medsebojni razvoj in delo Armade in ljudske oblasti je omogočil, da so oborožene sile vseljenske vstaje hitro prerastle iz partizanskih odredov v redno vojsko, ki je zadala okupatorju težak udarec in izbojevala slavoslovnostno zmago. Osvobodila je vse jugoslovanske ozemlje pa tudi Trst, naše Primorje in našo Istro. Zato smo ji mi Istriani še tem bolj hvaležni.

Po osvoboditvi pa je Jugoslovanska armada utrjevala slavne tradicije iz Narodnoosvobodilne vojne, se krepila in vsestransko izpopolnjevala. Z industrializacijo so jugoslovanski narodi ustvarili potrebne pogoje, da je Jugoslovanska armada močna, preskrbljena z najmodernejšim orožjem, ki so ga skonstruirali domači strokovnjaki in izdelale jugoslovanske tovarne.

Danes je Jugoslovanska armada

Jugoslovanske rafinerije

že izvažajo nekatere derivate nafte

V tržiščih mineralnega olja v zahodni Evropi, zlasti v Italiji, Avstraliji in Zahodni Nemčiji so se letos pojavili prvič proizvodi nafte jugoslovanskih rafinerij. Zaradi dobre kakovosti je bila vsa razpoložljiva količina hitro prodana v vrednosti en milijon dolarjev. Jugoslovanska trgovinska predstavništva v inozemstvu prejemajo sedaj pisma posameznih inozemskih tvrdk, ki pošiljajo nadaljnja naročila. Razen mineralnega olja so jugoslovanske rafinerije dale na inozemski trg tudi nekatere vrste specialnih rafiniranih bencinov ter določene količine saj iz ostankov nafte, ki se uporabljajo v industriji gumija in tiskarskih barv. Vse izvozne količine so iz preseška, ki je ostal po kritju domačih potreb.

Izvoz naftnih derivatov je pripomogel k nadaljnjemu razvoju in osamosvojitvi jugoslovanske industrije nafte, ker bodo rafinerije dobljene tuje devize uporabile za nakup strojnih naprav, strojnih delov in materiala.

Nagel razvoj jugoslovanske trgovske mornarice

Jugoslovanska linijska plojba, ki je letos dobila pet novih preokooceanskih ladij, je sklenila pogodbe za zgraditev deset novih preokooceanskih ladij in za obnovo dveh. S temi novimi pridobitvami se bo ladjevje v ladjedelnici »Tretji maja« na Reki, Jugoslovanske linijske plojbe povečalo za 61.000 ton nosilnosti ali za 40.700 bruto registrskih ton.

Dve preokooceanski ladiji bodo dale tudi jugoslovanske ladjedelnice v prihodnjem letu. Eno od teh obnavljajo v ladjedelnici »Tretji maja« na Reki, drugo pa v ladjedelnici »Vicko Krstulović« v Splitu. To sta moderni preokooceanski ladiji, ki imata 4.800 oziroma 5.500 ton nosilnosti. Obe sta bili dvignjeni iz morja.

tesno povezana z ljudstvom — za to je res ljudska armada. Zato je Armada tudi tesno na strani ljudstva. Tudi takrat ko so začele z vzhoda leteti na Partijo in pozneje na vse jugoslovansko ljudstvo kleveče in grožnje je bila JA na strani Partije, ljudstva. Rožljanje z orožjem ob jugoslovanskih mejah niso niso prestrašila herojskih borcev Jugoslovanske armade, nasprotno v njih so še bolj utrdila za-

vest, da je Komunistična Partija in njihov vrhovni komandant maršal Tito in vse ljudstvo na pravi poti, da je njihova pot v socializem prava. Vojsko, ki je zrastle iz ljudstva v srđiti revolucionarni borbi, ni mogoče prestrašiti, še manj ukloniti. Jugoslovanska armada stoji danes trdno na braniku miru — njena moč in krepitev pa sta velik pobornik miru v svetu.

Predaja zastave 1. proleterski brigadi v Bosanskem Petrovcu

ANKICA se vrne med nekdanje tovariše

Anka je sedla prav v zadnje klop, tako, da ji luč ni segla do obraza. Prišla je na predavanje ne da bi jo kdovekaj zanimalo. Doma se ji ni zdelo prijetno. Tako je sedela zatopljena v misli, ki so se večidel sukale okrog njene lično urejene sobice, z belimi etaminastimi zavesami na oknu, okrog skromnega, a prijetno izdelanega pohištva, ki se je svetilo v snagi, tako, da niti opazila ni, kdaj se je začela sindikalna dvorana v tovarni polniti. Ankica ni pričakovala, da bo predavanje privabilo toliko njenih tovarišic in tovarišev. Pri tem pa je skoraj pozabila, da je več kot polovico tovarniških delavcev nekdanjih partizanov in mnogim med njimi se na prsih sveti spomenica 1941. Na to ni pomislila Ankica, ki se je začudeno ozirala po dvorani. Počasi se je tudi ona nalezla radovednosti drugih, češ: »Le kaj neki nam bo o naši Armadi povedal tisti oficir, saj že vse vem.« je z rahlo nejevoljo pristavila sama pri sebi.

Vsi, ki so Ankico poznali, so vedeli, da je dobro, nepokvarjeno dekle. Pri delu je bila pridna in točna, kot le malokatera med njimi. O njej so govorili, da nima svojih lepih črnih oči za nič drugega kot za svoj stroj. Večkrat je že bila proglašena za udarknico in to jo je podžgalo, da je delala še z večjo močjo. Taka je bila Ankica. Med narodnoosvobodilno borbo je bila v partizanih, a je zaradi svoje slabotnosti ostala na osvobojenem ozemlju. Pozneje, ko je že delala v tovarni, je pri delu v njej vse nekam spahnelo, postala je mlačna do vsega, le delo ji je bil edini cilj. Vse tisto burno življenje prvih let narodnoosvobodilne borbe, ki je bilo zvezano s tisočimi nevarnostmi, se ji je zazdelo silno, silno daleč.

Ko je bila demobilizirana, je kot neizučeno kmečko dekle stopila v tovarno, kjer jo je želja po znanju in napredku tako zaposlila, da je pozabila na vse drugo. Zato se je mnogokrat odtegnila sestankom, tem in onim. Vsi so jo radi opravičili: »Ankica dela, kot vedno; saj je taka kot mravlja.«

Danes pa, ko je s tovarišicami čakala borca Jugoslovanske armade, ko jim bo govoril o naši Armadi, pa je začutila, da skoraj ne spada več mednje.

Dvorana se je že napolnila do zadnjih kotičkov, ko je v spremstvu predsednika sindikata starega Florijana vstopil oficir. Visok človek, odločnih potez, lepega, a obenem hladnega obraza, s temnimi lasmi, ki so na seneli že rahlo siveji. Tak se je pojavil sredi med njimi. Ankici ni bil po volji. Toda, ko je začel govoriti, je iz njega izginila vsa strogost, prodiren pogled je zaplaval nad množico glav, kot da v dalji sledi skritemu sovražniku. Govoril je o partizanih, o trpljenju in bojih, ki so izgledali brezupni za naše bore, a se je sreča v zadnjem trenutku obrnila njim v prid, ker jih je rešila njihova srčnost in neustrašenost. Ankico so njegove besede prenesle še v tiste čase, ko je bila še partizanska Agica. To ime si je nadela, ker ga je nosila Hercegovka Agica, padla partizanka, ki so jo Italijani pred smrtno strahovito mučili. Tako kot Agica je hotela postati junaška tudi Ankica, zato si je nadela tudi njeno ime. Spomnila se je svojih tovarišev, partizanov, ki so umirali brez besed in glasnih, klepetavih italijanskih fašistov, ki niso nikoli umirali drugače kot z vzklikom: »Mama mia, aiuto!« in je pri tem izginila vsa njihova krvoločnost in prazen pogum.

TEMPER LIVARNA v Kamniku bo najmodernejša podjetje

Nova livarna za temper litino v Kamniški tovarni »Titan« bo velika pridobitev za jugoslovansko kovinsko industrijo. Livarno so začeli graditi 1. 1947 in bi letos že obratovala, če ne bi nastale težave pri opremitvarne s stroji, ki so jih morali sami doma izdelati. Doslej je dobila nova tovarna iz tujine samo žarilno peč, ki bo začela obratovati prihodnji mesec ter bo znatno olajšala delo. Vso

zmogljivost peči pa bo mogoče izkoristiti le takrat, ko bo nova livarna popolnoma urejena. Pri opremitvarne so posebno važne rotacijske peči za taljenje železa. Prvo so izdelali v tovarni »Remont« v Ljubljani, drugo pa v podjetju »Jedinstvo« v Zagrebu. Ostale naprave za kamniško livarno so dela tovarne »Remont« v Ljubljani in v Mariboru, »Jedinstvo« in »Ventilatorja« v Zagrebu in tovarne kovinskih konstrukcij »Franc Leskovšek« v Mariboru.

V tovarni delajo zdaj poskuse za proizvodnjo temper litine na način, ki do sedaj pri nas še ni bil običajen. Celoten proces bo mehaniziran ter bo vezan na tekači trak od taljenja železa do čiščenja odlitkov. Tudi v oblikovalnici kalupov bodo vsa dela mehanizirana. Tekoče železo bodo prenašali s posebnimi mehaniziranimi napravami naravnost do kalupov. Prav tako bo popolnoma mehanizirana čistilnica odlitkov, od koder bodo šli odlitki v žarilno peč, kjer jih bodo žarili 36 ur. Žarilna peč je zgrajena tako, da pri žarenju ne bo treba odlagati odlitkov v železno ručo (hematit). Tako bo tudi uporaba hematitne rude skoraj popolnoma odpadla. Skratka, nova livarna v Kamniku bo najmodernejša temper livarna v Jugoslaviji, ki bo dala večjo proizvodnjo kakor prejšnja livarna.

Obnovljena italijanska ladja bo služila ljudstvu

V reškem zalivu so letos delavci »Brodospasa« dvignili potopljeno veliko ladjo »Italija«, ki je ovirala plovo v zalivu. Ladjo so odveli v ladjedelnico »Uljanik« v Pulj, kjer so jo delno demontirali in popravili. Zdaj služi za prevoz velikih kosov starega železa potopljenih ladij. S tako obnovljeno ladjo so nedavno iz Koprškega zaliva prepeljali v Pulj 1.300 ton starega železa, ostanke demontirane italijanske ladjice »Rex«.

pismen, ampak kot človek, ki si je v vojski nabral najosnovnejšega znanja, ki je potrebno sfernemu znanstvu v socialistični državi.« Tako govori oficir. Dalje razprda misli o vsakdanjem delu naše vojske, o njenih naporih in o velikih nalogi, ki ji je poverjena — braniti meje naša države. »Toda ne samo to«, je vedno glasneje govoril oficir, bolj sebi ko poslušalcem, »dolžnost naše vojske je tudi ta, da pomaga pri graditvi socializma na vasi, da gradi in dela skupno z ljudstvom bratskih republik, da živi neločeno življenje z ljudstvom, iz katerega izhaja.«

Zadnje besede so zdramile Ankico iz zamišljenosti in hkrati je začutila sram pred seboj, ker je pozabila na vse to in je živela le za svoj stroj, ločena od vseh tovarišic. Skrivoma se je ozrla okrog sebe. Videla je začreče obraze svojih tovarišic, nekdanjih partizanov, ki so ognjevitoploskali oficirju, ki jim je govoril iz duše, kot so čutili oni sami. Vedeli so, da je njihov in tudi Ankica je to čutila. »Kako sem živela, le zase, kot da bi bilo z osvoboditvijo že vse končano,« si je očitala. »O, kako sem mogla, si ni mogla odpustiti.«

Oficir je že davno odšel in tudi dvorana je bila že skoraj prazna. Ankica je čutila, da mora, mora nekaj storiti, da popravi tisto, kar jo je tako odmaknilo od ostalih.

Le še Zinka in Roza sta ostali v dvorani. Ankica se jima je približala. »Zinka, pozabila si me obvestiti o jutrišnjem sestanku. Studij, kajne? Le kako si pozabila name«, se je okrenila k njej. Ta je že hotela odgovoriti, da gotovo ne bi prišla, toda ko je videla Ankin začreč obraz in nekaj odločnega v njenih očeh je samo pokimala rekoč: »Skupaj bova šli«. In z roko v roki sta odšli po strnih, temnih stopnicah na ulico, kjer je izpod neba naletaval težak, moker sneg in se lepil na ulice in hiše. Velika snežinka je priletela tudi na razgareto lice Ankice, ki je vsa srečna stopala proti svojemu domu.

SEDEM DNI PO SVETU

Predstavniki pekingške vlade pri OZN so se vrnili v domovino

Nade človeštva, da bodo na Daljnem vzhodu pogasili vojni požar, so se izjalovile

Obisk predstavnikov pekingške vlade pri OZN je zaključen. V terek so sedli na newyorškem letališču v svoje letalo in odpotovali nazaj v domovino. Z njimi so odletele mnoge nade, s katerimi jih je spremljalo človeštvo, iskajoč poti iz današnje zagate.

Pokazalo pa se je, da Kitajci niso hoteli, ali verjetneje niso smeli mnogo govoriti. To delo je zanje opravil Malik, ki je ves čas bdel nad njimi kot najskrbnejši varuh, da ne bi zašli v kako neprimerno družbo, ali dali neprevidne izjave. Kitajci pač ne poznajo še dobro gladkih desk svetovne organizacije narodov. Zakaj ne bi potem sovjetska diplomacija zastopala Kitajsko, ko vendar podobno delo vrši s takim uspehom za satelite v Evropi, ki se proti temu niso še nikdar pritožili. Le kadar bo treba zagrmeti, tedaj bo že dobro, da se porine Kitajce v ospredje, da pokažejo nepotvorbno voljo kitajskega naroda. In tako se je tudi zgodilo. Ven z napadalci in imperialisti, Azija Azijcem, borba do končne zmage, tako nekako se je glasila izjava generala Vuja ob odhodu zapadnjakov, ki bi želeli odpraviti zadevo iz dneva v dan, češ bo že čas polagoma prinesti rešitev.

Toda vse kaže, da ta mogočen nastop, ki bi utegnil zaplesti Kitajsko v dolge in neprijetne dogodivščine, le ni prišel predstavnikom Ljudske republike Kitajske tako od srca, kakor bi oni želeli, da bi izgledalo. Komaj je minilo leto, odkar so zmagovali Mao Ce Tungove armade nad gnanim režimom Čankajška. Mnogi so se oddahnili in upale, saj je že nad 30 let po nesrečni domovini divjala vojna. Državna organizacija še zdaleka ni zgrajena in ogromna dežela se še vedno nahaja v revščini in pomanjkanju. Sedaj bi bila prilika dobro vnovčiti vojaške uspehe, ki so jih s primeroma majhnimi žrtvami dosegli v korejski vojni. Zapadnjaki so v svojem strahu pripravljali popustiti na vsej fronti in dati vse razen tega, kar je nemogoče, sprejeti kapitulacijo in nastopiti s tem še dobo večje negotovosti. Če se Amerika še malo upira, pa Angležem in Francozom tako šklepečejo zobje od groze, da se ne bi mogli njihovega skupnemu navalu Američani dolgo upirati. Kitajska bi dobila možnost ostvariti vse svoje narodne težnje.

Dasi je bila prilika tako vabljiva in uspeh tako lahek, Kitajci tega vendar niso naredili. Izbrali so si pot vojne, ki je zanje komaj začela in s sovražnikom, ki je danes sleer v obrambi in oslavljen, ki pa skriva za sabo ogromne sile, mnogo večje od onih, proti katerim so se doslej borili in zmagovali. Morali so pa na pot, ker jim ni bila dana možnost, da bi zastopali svoje prave želje, marveč so nastopali kot orodje tiste velesile, ki je povzročila korejsko pustolovščino. Ze od vsega začetka se je videlo, da korejska vojna ni sama sebi namen, marveč da je člen v verigi velikih načrtov. To se sedaj vedno bolj kaže. Zaplesti kapitalistični svet v ogromne prostore Azije in njenimi neizčrpnimi človeškimi nalogami, dokler se ne izrabi oba protivnika, nakar bo padla Azija in Evropa kot zrelo jabolko. Velika igra, ki pa, kakor je dejal minister Bevin v zbornici Kitajcem, ni preveč pri srcu, ker oni bi hoteli mir.

Zato pa ni hotel Malik ničesar slišati o pogajanjih med Kitajsko in OZN, ki je naravnost mogočevala za premirje, marveč je rezko odklonil vsako ponudbo odbora treh, ki je imel nalogo, da stopi s Kitajsko v neposredne stike. Videč rusko nepopustljivost se je odbor obrnil naravnost na pekingško vlado, kar je pa rodilo odkrito nejevoljo Sovjetske zveze, tako da si je njen predstavnik privoščil Mac Arthurja s »stariim norcem«, ameriško vlado pa z »zvermi, ki tvorijo vodilno klico Ameriko«. Namesto da iščejo Kitajce po Koreji, je dejal Malik, bi bilo mnogo boljše, da se zanimajo za ne-

sramni napad Amerike na kitajsko Formozo. Očividno se je bal, da se ne bi le na kak način sporazumeli zapadnjaki in Kitajci, ki doslej še niso preokročili 38. vzporednika, čeprav bi to že davno lahko naredili.

Obstojale so nade, da se bo velika kitajska republika po zmagah, ki jih je dosegla, osamosvojila na zunaj in na znotraj ter da bo ostvarila velika načela socializma, tako kakor odgovarja njenim prilikam. Mao Ce Tung je zrasel v strogi šoli kitajske revolucije kot mož iz ljudstva, ki pozna njegove potrebe in ki bo znal braniti pridobitve osvobodilne borbe proti vsem vplivom. Pričakovalo se je, da bo vodil novo Kitajsko po potih, ki vodijo po najkrajši in najvarnejši poti do popolne neodvisnosti in socialistične bodočnosti. Zal pa sedaj izgleda, da je zapustil to pot in postal tudi on lutka v rokah ruskega imperializma, orodje, ki naj žrtvuje sedaj velike uspehe socialistične revolucije za uresničenje sanj, ki imajo s socializmom malo posla in ki za las sličejo onim, ki so jih že davno pred Stalinom sanjali v istih kremelskih palačah njegovi predniki — ruski carji.

Živčni so . . .

Predsednik Truman ima poleg velikih skrbi, ki mu jih zadaje vprašanje miru in vojne, tudi skrb s svojo hčerko Margarito, ki bi na vsak način hotela narediti kariero na spolskih odskih deskah. Zaradi tega pepeva kaj rada gospodična Trumanova pri predstavah v svoji domovini, zlasti kadar gre za dobrodelne prireditve. Pri tem žanje prav laskave pohvale, na katere pa, kakor pravijo udobni jeziki, ne vpliva malo položaj njenega očeta v Združenih državah. Če bi Margarenta zamenjala recimo svoje ime iz Truman v običajni lan, bi prav kmalu splahnele baje tudi visoke cene njene pevške sposobnosti. Ker je pa Amerika dežela svobode, kjer se lahko tudi o predsednikovi hčeri reče, da poje kot hripava sraka, si je to svobodo dovolil neki tednik v Chicagu. Je pa prav slabo naletel. Spravil je namreč na plan mogočnega papana prezidenta, ki je obdelal nesposobnega kritika v odprtem pismu z vsemi bedaki in lumpi, kar jih vsebuje

PREGLED MEDNARODNIH POLITIČNIH DOGODKOV ZADNJEGA TEDNA

Kljub temu, da je delegacija Kitajske odšla domov, pereča vprašanja Daljnega vzhoda niso bila rešena in ni prišlo do nobenih konkretnih zaključkov, tako da svet še vedno ni pomirjen in ni prenehala nevarnost splošnega spopada, katerega središče je sedaj Daljni vzhod.

Kitajska delegacija je pri svojih zahtevah ostala trdovratna in ni hotela razpravljati o kitajskem vmešavanju v korejski konflikt. Ogradila se je v svojih izjavah, da ni bila pooblaščená s strani centralne vlade v Pekingju o razpravljanju glede Koreje.

Komisija treh je poslala vladi ljudske republike Kitajske že tretjo poslanico, v kateri poudarja, da bo čakala še en teden na odgovor pekingške vlade glede možnosti ustavitve sovražnosti.

Vprašanje rešitve korejskega pro-

blema je bilo osrednje vprašanje, okoli katerega se je vrtela vsa diplomatska dejavnost veseli in tudi drugih držav, ki so včlanjene v OZN. Zlasti je pri srcu mir v svetu in mirna rešitev vseh sporov miroljubnim in demokratičnim državam, ki se zavzemajo za to, da bi se vsi mednarodni konflikti in spori rešili mirnim putem v okviru OZN, ki bi v resnici morala postati tisti organizem, ki bi užival ugled vseh držav in vseh narodov, ki so se borili za zmago demokracije nad nacifašizmom.

Te dni pričakujejo v zapadnih evropskih prestolnicah obisk glavnega tajnika OZN Trygve Lie-a, ki bo z vsem svojim ugledom poskušal pridobiti vlade v Londonu, Parizu in verjetno tudi druge vlade, da bi se konflikt in spori med obema blokoma čimprej rešili in to na zadovoljstvo

Kitajci in Severnokorejci so že dosegli 38. vzporednik

Pred kratkim je Mac Arthur izdal poročilo, v katerem pravi, da so imeli Kitajci ob začetku svoje ofenzive na korejskem bojišču 27 divizij nasproti 12. od sil OZN. Sile OZN so

imele po zadnji siloviti kitajski ofenzivi do danes nad 40 tisoč izgub med vojaki. Od teh je nad 6 tisoč mrtvih in 24 tisoč ranjenih. Kitajske sile pa bi imele po mnenju istih krogov približno trikrat večje izgube. Kitajci so imeli največ izgub ob Hungnamu, kjer val za valom fanatično napadajo ameriške čete, ki branijo dohod Kitajcem v mesto. Letalonosilke in križarke v pristanišču so obdale mesto v obroč ognja. Topovi z vseh lajdij streljajo na del ozemlja okoli mesta, da bi preprečili dohod Kitajcem v pristanišče. Zato so Kitajci začeli z drugačno taktiko in so začeli s svojimi topovi obsipati ameriške čete s solzilnimi granatami in so obdali mesto v oblak umetnega dima, vendar obroča niso še predrli.

Kako srdito streljajo Amerikanci s svojih obmorskih in suhozemskih baterij na Kitajce pri Hungnamu, pričča nad devet tisoč topovskih izstrelkov v eni sami noči. Ozemlje okoli mesta je popolnoma ožgano in niti živali, pravijo, da ne pride skozi ta ognjeni obroč.

Tudi na druga področja pošiljajo Kitajci in reorganizirani Severnokorejci nova ojačenja s potrebno preskrbo. Vse kaže, da se pripravljajo na pot čez 38. vzporednik. Nekatere korejske enote so že prodrele do 15 km globoko v južnokorejsko ozemlje.

NEKAJO

Stari pomorščaki po naših istrskih mestecih pri kozarcu vina večkrat pripovedujejo o morskih psih. Govore o silni požrečnosti teh nestvorov in seveda radi marsikaj napravijo »iz muhe slona«. Razumljivo je, da jim nepoučen poslušalec, kjer iz Skofije ali Dekanov verjame, tako se razširijo bajke in človek, hočeš nočeš, mora verjeti. Pomisliti pa moramo, da igrajo v gospodarstvu mnogih dežel somi zelo važno vlogo.

Na svetu poznamo okoli stosedemdeset različnih vrst morskih somov. Leti tvorijo skupno s skati skupino rib hrustančnic. V Jadranskem morju živi okoli trideset, v južnih morjih pa je to število še znatno večje. Ob istrski obali se večji somi le redkokdaj pojavijo. V takih primerih pa tisk in radio obvestita o tem kopalce in ribiče. Pri nas torej pomorskim oblastem dostikrat ni dana priložnost, da bi na glavo tega ali onega nevarnega morskega psa podelila razpisano nagrado. Iz vsega tega lahko

sklepamo, da somi res niso preveč nevarni. Tesko pa bilo dajati tako garancijo za osebno varnost na Tihem oceanu, Rdečem morju ali pa v Indijskem oceanu.

Morski psi nudijo človestvu razne koristi. Njegova hrupava koža nam služi kot gladilo za les in slonovino, obdelana pa je enakovredna najboljši telečji koži. Uživanje mesa je sicer nekoliko manj razširjeno, toda dobimo ga skoraj po vseh ribarnicah na svetu, bodisi nasoljeno ali presno. V Evropi uživajo meso trneža in morske lisice. Tudi ribja moka ali tran (ribje olje) se pridobivajo iz morskih somov. Ribjo moko uporabljamo za krmo raznih domačih živali. Pridobivamo jo tako, da zmeljemo posušeno meso, drobovje, hrustanec in podobno. Ribje olje, ki je tudi zelo cenjeno, pridobivajo v Združenih državah, Sovjetski zvezi, Grolandiji in na Norveškem. Da si ustvarimo sliko o pomembnosti morskega soma za ribolov, je treba omeniti, da je na

Japonskem ta ribolov pred vojno presegal 45.000 ton. Velike količine teh rib pa so ujeli tudi v Združenih državah in v Evropi.

Zanimivo je dejstvo, da se lotijo morski somi svetlih predmetov preje kakor temnih. Tega se prav dobro zavedajo otočani južnih morij, ki ponoči napadajo morske some. Znani ameriški lovec na morske some Young, je izjavil, da je ujel neprimerno več v bele mreže kakor v temne.

Morski somi so tudi zelo trdoživi. Žive po več ur brez glave, jeter ali črevesja. Znano je, da bije srce morskega soma še precej dolgo potem, ko mu ga smo že odstranili iz telesa.

Kaj čuden in zanimiv pojav iz življenja velikih morskih somov je vsekakor pomoč, ki jo ta orjak daje polmeterskim ribicam — pilotom. Za nasprotno uslugo. Ta pilot se prisesa somu na trebušno stran in ga vodi do plena. Dokazano je, da ima pilot bolj razvita čutila kot som.

(Nadaljevanje sledi)

vsega demokratičnega človeštva. Trygve Lie bo obenem poskušal izbrati mesto za prihodnje zasedanje glavne skupščine OZN v Evropi. Izrazil je svoje globoko prepričanje, da bodo napori komisije treh za ustavitve sovražnosti imeli uspeh, posebno če se upošteva, da so v tej komisiji zastopniki treh nevtralnih držav, in sicer Irana, Kanade in Indije. Verjetno je Trygve Lie v tem smislu razgovarjal tudi z vodjo kitajske delegacije Wu-Hsju-Cuanom, ker je dejal novinarjem, da nobena velika ali majhna država ne želi vojne.

Povsem je videti, da se glavni tajnik OZN resno trudi, da bi prišlo do pomiritve v svetu.

Da želi tudi pekingška vlada mirno rešitev spora na Daljnem vzhodu, dokazuje tudi izjava voditelja kitajske delegacije pri odhodu iz Amerike, ki je med drugim dejal: »Menimo, da bomo samo z napori za prenehanje vojne lahko dosegli pravo prenehanje sovražnosti.« Obenem pa je izrazil svoje nezaupanje do ameriške politike na Daljnem vzhodu, ko je omenil, da ni niti enega miroljubnega Američana, ki bi odobravala napad na Formozo in intervencijo na Koreji. To svoje nezaupanje je ponovil tudi pri prihodu v London, ko je dejal, da je pravi namen ameriškega predloga, naj se najprej ustavi ogenj na Koreji, vezati roke korejski ljudski vojski in kitajskim prestovoljcem, da bi ZDA lahko nadaljevala napad in razširile vojno. Kakor vemo, je že prej voditelj kitajske delegacije grajal ameriško politiko in dejal, da je vzrok konflikta na Vzhodu dejstvo, da Amerika noče priznati ljudske republike Kitajske in se še vedno oklepa Čankajška.

Vse človeštvo upa, da bo prevladal pri državnikih in vladah zdrav razum in da se bo preprečila tretja svetovna vojna, katero sovražijo vsi miroljubni narodi sveta.

Amerika in njeni zavezniki so res pristopili k pospešeni oborožitvi, člani Atlantskega pakta so se tudi zbrali v Bruslju na posvetovanje, Truman je imenoval Eisenhowerja za vrhovnega poveljnika evropske obrambe, toda to še ne pomeni, da se ne more pristopiti k mirni rešitve vseh problemov, ki ležijo sedaj kot mora nad človeštvom. Prepričani smo, da bo prevladal zdrav razum in človečanski občutki.

KPI ima težave

Zdi se, da odnošaji med KPI in njenim glasilom »Unita« ter njenimi moskovskimi gospodarji niso v zadnjem času prav najboljši. Ze pred dobrim mesecem se je govorilo, da nameravajo kominformisti vrhovi odstaviti Togliattija, ker jim je premalo borben in dopušta vrivanje meščanskih teženj v parijo. Sedaj pa očitajo vodstvu KPI še, da ni znalo preprečiti spora s splošno delavsko zvezo. Poleg tega se jim v Moskvi prav nič ne dopade pisanje partijskega glasila Unita. Pa po mnenju Moskve vse premalo posveča pozornost vprašanju miru, poleg tega pa posega tudi preveč po informacijah iz kapitalističnih virov, namesto da bi svoje vesti črpala iz edino dobro obveščenih stolpcev moskovske »Pravde«. Zaradi tega jo je tudi zadnja izdaja kominformističnega centralnega glasila pošteno okrcala. Da bi pokazala, kako se je temeljito poboljšala, je Unita prepisala zaporedoma polovico Moskovske Pravde, za nameček je pa še Vidali z novo strašno zgodbo udaril po svojih »titčastihih«. Toda vsi ti znaki poboljšanja očitno še niso potolažili moskovske mogetce, zato so sedaj povabili Togliattija k sebi na zaslišanje, namesto da bi mož še dalje krepil zdravje v prijetnem Sorentu. Gotovo se bo v kratkem vrnil čisto ozdravljen in previden z vsemi navodili, kako je treba graditi socializem s tem, da se z vsemi silami vleče v teh težkih časih kremelski imperialistični voz, ko mu od vseh strani mečejo tako grda polena pod kolesa.

Velik napredek slovenskega šolstva v Istrskem okrožju

Mar naj se Slovincem cone A še vedno kratijo narodnostne pravice?

življa v Istrskem okrožju. Do nedavnega zatirana po fašizmu se je danes pod pogoji ljudske oblasti popolnoma sprostila in zaorala široko in globoko. Rastejo nove šole, množi se število mladih učiteljev, ki so izšli iz portoroškega učiteljskega in sporedno s tem se tudi splošna kulturna na vasi dviga na nesluteno raven.

Danes imamo samo v koprskem okraju nad 2.000 otrok, ki hodijo v osnovno šolo, nad 300 jih obiskuje osemletko in nad 400 nižjo gimnazijo v Portorožu, koprsko gimnazijo ali portoroško učiteljske.

Če k vsemu temu prištejemo še ostale učence: Gospodarske enoletne šole, Kmetijske šole v Skočjanu, pri Kopru, Glasbene šole v Portorožu, Vajeniške šole in šole za gluhozorne ter slepe v Portorožu, tedaj lahko mirne duše zaključimo, da si nimamo kaj občudovati za naše delo v teh nepolnih petih letih po osvoboditvi.

Portoroško učiteljske bo dalo letos že treje skupine mladih učiteljev, ki bodo še bolj živahno sejali seme znanja in prosvete po naših mestecih in vseh. Prilodnje leto pa bo koprsko gimnazija praznovala prvo leto, ko bodo iz nje izšli mladi maturanti, prvi maturanti te gimnazije.

Če ob taki ugotovitvi pogledamo statistike, ki nam pravijo, koliko so nam bili fašisti uničili v 25. letih njihovega zatiranja, potem bomo spo-

znali, da se je naše ljudstvo krepko oprijelo dela in učenja ter s hvaležnostjo podpira svojo ljudsko oblast. V Primorju je bilo 1914. leta 488 šol s 942 razredi, 66.952 učenci in 1350 učitelji. Toda londonski pakt in krivični rapalski diktat, ki sta prepuščili imperialistični Italiji nad 600 tisoč Slovencev in Hrvatov, sta uničila kulturni dvig slovenskega prebivalstva ob Jadranskem morju. Italija se je le sklicevala na svojo dvatisočletno kulturo in visoko civilizacijo in ni hotela prevzeti nikakih obvez in poroštev za svoje narodnostne manjšine. Nekaj so objubliali, vendar vse s puhljami besedami, ki se jih niso držali nikoli.

Ne samo to. Kmalu so nastopili časi preganjanja in pretepanja slovenskih učiteljev, dajali so jim piti ricinusovo olje, otroke so fašisti ustraševali in podili iz šole, kamor so

nemoteno udirali in — konec je bilo vseh obljub »kulturonoscev« ter konec slovenske šole. Obenem s šolami so razbijali slovenske prosvetne krožke, zažgali 13. julija 1920 Narodni dom v Trstu itd.

To smo navedli le zato, da bi znali danes boje ceniti to, kar smo si priborili, to, kar smo si zgradili, vse to, kar nam je dala naša borba, in ljudska oblast, ki je nastala po osvoboditvi. Navedli smo zato, da ne bi pozabili, kam vodi vsaka druga rešitev, ki ne priznava ljudske oblasti, saj vidimo danes v Trstu, kako se morajo naši rojaki dan za dnem boriti za vsakega učenca, za vsakega učitelja, za vsako šolo.

Pred zaključkom koledarskega leta je le dobro pogledati malo nazaj. Tako nam bodo perspektive jasnejše in bomo tudi bolj cenili to, kar imamo. In to tudi varovali!

Na uvodnem mestu naše kulturne strani podajamo nekaj strokovnih podatkov o uspehih, ki jih je doseglo slovensko šolstvo v Istrskem okrožju v tem letu. Če primerjamo ogromen napredek vsega slovenskega kulturnega življenja v našem okrožju z vedno večjim zatiranjem in preganjanjem vsega, kar je slovenskega in slovanskega v anglo-ameriški coni Trsta, tedaj moramo spoznati, da se Slovincem godi tudi danes prav tako krivica kot se je godila za časa žalostnih in sramotnih let italijanske okupacije našega ozemlja.

Dnevno časopisje prinaša vsak dan proteste raznih odborov Osvobodilne fronte z vseh krajev cone A proti sklepu civilnega in kazenskega sodišča v Trstu, ki je 23. novembra letos med drugim ugotovil, da se mora slovensčina smatrati kot tuj jezik v coni A STO. Samo italijanski jezik — pravi omenjeni sklep — je uradni jezik na tem področju.

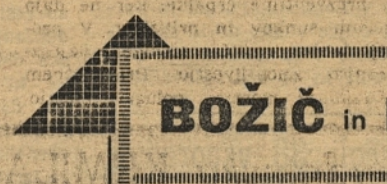
Primerjati pa moramo tudi napore, ki so jih Slovenci anglo-ameriškega področja žrtvovali za kulturno prosvetni dvig našega prebivalstva v tej coni, napor, ki ni nič manjši in celo

večji kot v Istrskem okrožju, kjer je sama oblast prevzela pretežni del skrbi za ljudsko vzgojo tako Slovincem kakor tudi Italijanov in Hrvatov. V coni A pada vsa teža borbe izključno na samo prebivalstvo — in ono se odločno ter vztrajno bori za svoje narodnostne pravice.

Tak sklep pa je tudi očitno in grobo kršenje jasne odločbe mednarodnega sporazuma, ki mu pravimo mirovna pogodba, kjer je rečeno, da je slovensčina ravnopraven jezik z italijansko.

Delegati Osvobodilne fronte za openski okraj, ki so se zbrali pred dnevi na svojo izredno sejo, so poleg tega ugotovili, da se je prvi Italijan priselil v ta okraj leta 1906. Do tedaj so bili tam samo Slovenci. In po kratkih 46 letih naj se že prizna, da tukaj Slovencev ni? Mar je mogoče zamisliti neko oblast, ki bi bila pripravljena sprejeti na sebe tako nečastno vlogo in sramoto, da spričo tega jasnega dejstva zapre oči in odkrito pomaga tistim nevarnim sovinstičnim silam, ki jih je vzzgojil fašizem in jih pred malo leti pošiljal v slovenske vasi požigati slovenske šole in preganjanje Slovencev, če so se upali spregovoriti v svoji materniščini?

Če se čas fašizma ne sme vrniti, ne smejo se vrniti niti njegovi zakoni in njegove praktične metode preganjanja slovenskega naroda, kjer imamo Slovenci vso pravo človečansko in kulturno pravico zahtevati nemoten nacionalni razvoj.

BOŽIČ in NOVOLETO med istrskimi Slovenci

Italijani so uničili skoro vse, kar smo istrski Slovenci imeli od bogatega duhovnega življenja naših dedov. Fašistični pritisk je posredno ali neposredno uničeval naše šege in navade in nam vsiljeval svojo »dvatisočletno kulturo«. Zatiranje izza Benčanov in Avstrijce je zaviralo našo kulturno rast. Naši ljudje so ostali nepismeni, ostali so ljudje »delle montagne«, služkinje, težaki v pristanšču ali mlekarice. Zato je ljudsko duhovno ustvarjanje in nadaljevanje starih navad ostalo močno ukoreninjeno do polpretekle dobe. Le malo običajev je, ki se drže še danes in še ti so manjšega obsega in pomena. Kar se je dalo rešiti — in tega je bilo razmeroma precej — je rešila etnografska skupina iz Ljubljane, ki nas je obiskala lani in letos. Fašistični pritisk je v kratkih petindvajsetih letih zatrl nešteto tega bogastva; ohranilo se je le v spominu starih možakarjev. Naše preteklo življenje moramo očuvati v knjigah za bodoča pokolenja, obenem pa dvigati kulturno raven našega ljudstva.

Ob tej priložnosti se bomo preselili za petdeset ali več let nazaj in pogledali, kaj so takrat ljudje počeli, kako so se nekodaj pri nas ženili, kako so peli in še kaj drugega.

Za nekaj začetek božičnih praznikov je veljal že sv. Miklavž, ki je prinašal darila dobrim otrokom na okno. V božičnem tednu je duhovnik ali far, kakor ga imenujejo, blagoslavljal hišo, za kar so mu ljudje dajali vina, krompirja. Na božični

večer so delali otroci »jaslice« in postavljali božično drevesce. Na ognjišču so sežigali do nedavnega (v Krkavčah še sedaj) čok ali panj, ki ga po drugih slovenskih deželah imenujejo »božiček«, ali »badnjaka« med jugoslovanskimi narodi. Pravijo, da so ga zažigali zato, da so imeli v ognjenici (prostor, kjer kuhajo jedi) toploto.

V namenju spoštovanja dajejo na božični večer sinovi in hčere staršem darila, češ da je njihov dan. Pozneje, na večer pred sv. Kralji, so stari stresli na streho skozi dimnik, ali kako drugače mečali otrokom mandeljne, orehe, jabolka in lešnike, češ da jih mečejo Trije kralji, o katerih pravijo ljudje, da niso vsi istočasno prišli h Kristusu, marveč da je prišel eden ponoči, drugi »v pete« (ko pojo petelin), tretji pa ob zori. Se eno zanimivo navado so imeli na božični večer: na vigilijo svetega Ivana, torej poleti, so nakosili toliko sena, kolikor so ga zmogli s tremi zamahi kose. Seno so za božično noč dali pod mizo in ko je prvič vabilo k polnočnici, so ga pokladali živini v jasi, da se bo v novem letu lepše redila in da se bodo krave srečno telile.

Novo leto so čakali doma ali v gostilni, kjer so si nazdravljali z »živijo! Oni, ki so »hoteli biti Italija»

Slovenska kulturna kronika

Vojni roman slovenskega naroda »Doberdoba«, ki ga je spisal pisatelj Prežihov Voranc, je izšel v novi izdaji.

Založba mladinske knjige v Ljubljani bo od konca tega leta razpisala Levstikovo nagrado za izvorna leposlovna, poljudno znanstvena dela in ilustracije. Nagrade so po 30.000 din, 20.000.— din in 10.000.— din. Ista založba je razpisala tudi nagradni natečaj za izvorne lutkovne igre.

Slovenska akademija znanosti in umetnosti pripravlja izdajo doslej še neobjavljenih del skladatelja Petelina — Salusa Jakoba. Izšla bo tudi poljudna publikacija o skladateljevem življenju in delu.

Sto edesetletnico rojstva vejikega slovenskega pesnika dr. Franceta Prešerna je Slovenija slavnostno proslavila. Za uvod v slovenostni so pripravili v Ljubljani slavnostni koncert na katerem so izvajali Prešernov sonetni venec, ki ga je v obliki kantate uglažil sam slovenski glasbenik L. M. Skranjec. V Mestnem muzeju so priredili spominsko razstavo iz Prešernovega osebnega in ustvarjalnega življenja, izvirne rokopise, knjige in slike, ki jih hrani Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Narodna univerzitetna knjižnica in narodni muzej.

Zadnji čas je začela živahno delovati v Trstu Slovenska glasbena Matica. V kratkem bo izdala štiri zbirke narodnih pesmi, ter zbirke glasbene matice je prevzel tržaški dobro znani in priljubljeni skladatelj profesor Vasilij Mirk.

30-letnica Šentjakobskega gledališča v Ljubljani

Te dni praznuje ljubljansko šentjakobsko gledališče svojo trideseto obletnico plodnega delovanja na odskih deskah. Ustanovili so ga navdušeni ljubitelji dramskega dela deloma so prišli z dežele, deloma sami ljubljanski ljubitelji odra. To gledališče je začelo delati že pred prvo svetovno vojno pod vodstvom Maljve Rodeta, ki je postavil temelje tudi veliki knjižnici, eni največjih ljubljanskih knjižnic. V tem gledališču so sodelovali tudi nekateri naši ožji rojaki kot France Bevk in Srečko Kosovel. Iz vrst igrancev pa so izšli znani slovenski igralci: Cesar, Levarjeva, Sever, Debeljakova, Sanci, Milčinski Blaž in drugi.

Kako je že iz tega razvidno, je šentjakobski oder dal kaj dosti dobrih in častih sil za večje igralske skupine in to svojo visoko vlogo ima še danes.

Za vse te svoje uspehe je društvo dobilo tudi številne nagrade, ki so jih razstavili na posebni razstavi, ki prikazuje delo, uspehe in napore tega lepega in živahnega kulturnega žarišča Ljubljane. Ob tej priložnosti je izšel tudi poseben jubilejni zbornik šentjakobskega gledališča

V izgradnji slovenske kulture v Kopru se naslanjamo tudi na naše stare kulturne tradicije

Koprski Slovenci so pokazali že pod Avstrijo veliko zanimanje za dramsko dejavnost. Ko smo tu dobili najprej svoje gospodarske organizacije in med prvimi je bila Slovenska posojilnica iz leta 1883, je začela v Kopru bujno cveteti tudi umetniška dejavnost. Leta 1905 so se zbrali koprski Slovenci, ki so imeli veliko veselje do glasbe, ter si osnovali tamburaško društvo »Zvezda«. To društvo pa se je kmalu preosnovalo in sklenilo, da bo osredotočilo vse svoje napore na področju dramske dejavnosti. Tako je nastala »Dramska skupina Istra«, ki na koprskem odru ne nastopa zgolj z igranji, temveč se ukvarja tudi z glasbo in petjem. Ta dramska skupina je zaslovela po vsej Istri. Stari ljudje pripovedujejo, da je imela ta skupina tako odlične in izvečbane igrance, da je močno privlačevala na svoje prireditve tudi tukaj živeče Italijane, ki so ob takih priložnostih izjavljali, da vse prav razumejo. Člani tega dramskega društva so razpolagali z odrom posebne konstrukcije, ki se je lahko skrčilo in razlegnilo, znižalo ali pa zvišalo. Gostovali so po vsej Istri, najbolj pogosto pa v bližnjih vaseh. Po prvi

svetovni vojni, ko se je tu utrdil fašizem, je bilo tudi konec slovenske umetniške dejavnosti v Kopru. Pritisk na Slovence je bil tako močan, da niso mogli niti dihati. Družba sv. Cirila in Metoda je delovala tedaj v Kopru docela ilegalno. Imela je šolo v skritih prostorih, kjer so se ponoči zbirali slovenski otroci, da bi se učili materinega jezika.

V tistih časih je fašistični bes dosegel tak obseg, da je prihajalo do barbarskega uničevanja slovenskih in hrvaških glagolskih in drugih zgodovinskih spomenikov. Verjetno je, da se je nekaj podobnega dogodilo tudi v Kopru, kjer so delovali glagoljaši nad 400 let. Znan je primer znamenitega glagolskega spomenika na Humu pri Lupoglavi, ki so ga fašisti uničili.

Iz tega, kar smo navedli, je razumljivo, da ni bilo lahko graditi kulturo, ki je bila popolnoma poteptana. V Kopru imamo kos svoje gledališke zgodovine in pravilno je, da si zgradimo, kar smo že imeli in ne le to, marveč da si tu ustvarimo še lepše dramsko društvo, kakor smo ga že imeli. Z dobro voljo bomo uspeli tudi na tem področju.

SPOMINSKI DNEVI

23. dec. 1875 rojen Ivan PRIJATELJ, književni zgodovinar. Posebno je zaslovel z izvrstnimi izdajami Jurčičevih, Tavčarjevih in Keršnikovih del.
24. dec. 1798 rojen Adam MICKIEWICZ veliki poljski resnik.
- 1567 umrl slovenski protestantski pisatelj Sebastijan KRELJ. Imel je izrazit čut za lepoto jezika.
- 1642 rojen Isaac NEWTON, utemeljitelj moderne fizike.
- 1818 rojen v Vipavi Stefan KACIJANCIC, jezikoslovec in zgodovinar. Leta 1864 je napisal za slovenske šole v Trstu »Abecednik za šole po mestih«.
- 1840 rojen Peter Iljič CAJKOVSKI, veliki ruski skladatelj.
- 1848 rojen Hristo BOTEV, veliki bolgarski pesnik in revolucionar.
- 1877 rojen Emil ADAMIC, slovenski skladatelj.
- 1924 umrl slovenski skladatelj Viktor PARMA.
27. dec. 1571 rojen Johan KEPLER, zvezdoslovec, matematik in fizik. Najpomembnejše njegovo delo je odkritje zakona o gibanju planetov odkritje zakona o gibanju planetov.
- 1822 rojen Louis PASTEUR, veliki francoski biolog, utemeljitelj moderne bakteriologije.
- 1860 umrl slovenski jezikoslovec in pisec Franc METELKO. Njegova slovnica je močno vplivala na razvoj slovenskega jezika.
- 1910 se je smrtno ponesrečil v Beogradu z letalom prvi slovenski pilot in izdelovalec letal Edvard RUSIJAN.
- 1944 so partizanske patrulje minirale železniko progo Trst—Ljubljana pri Nabrežini in progo Trst—Gorica med postajama Rožke—Reditulja. Poleg velikanske škode na vozilih je miniranje še za 50 ur ustavilo ves promet.
28. dec. 1789 so diletanti uprizorili v ljubljanskem gledališču Linhartovo »Zupanovo Meko« To je bil rojstni dan slovenskega gledališča. Tedanji ljubljanski list je pisal: »Ves narod je ponosom na svoje igrance, ki so položili temelj slovenskemu gledališču«.
- 1895 je nemški fizik Rontgen odkril takoimenovane »X — žarke«, ki so omogočili še dolgo vrsto drugih tehničnih iznajdb. Najbolj znana je njihova uporaba v zdravilstvu.

NAŠIM KMETOVALCEM

Kakšno vrednost ima pepel v kmetijstvu

V zimskem času, ko kurimo peči, ostajajo velike količine pepela, ki ga nihče ne izkorišča v kmetijski namene. Na ta način izgubljammo na leto na vagone važnih hranilnih snovi, za katere moramo na leto izdati ogromnega denarja.

Predvsem je potrebno, da spoznamo, katere in koliko koristnih snovi vsebuje na primer 100 kg pepela iz sestav pepela z nekaterimi umetnimi gnojili.

Kmetijska analiza je pokazala, da vsebuje na primer 100 kg pepela iz bukovega lesa skoraj 9 kg fosforne kisline, 12,5 kg kalija in 39 kg apna. Če primerjamo vsebino hranilnih snovi tega pepela s količinami hranilnih snovi nekaterih umetnih gnojil bomo ugotovili, da je 100 kg pepela bukovega lesa enakovredno 55 kg superfosfata, 31 kg kalijeve soli in 39 kg apna. Torej je pepel izvrstno nadomestilo za fosfatna in kalijeva umetna gnojila. Vrednost pepela pa je še toliko večja, ker vsebuje apno, to priznajo gnojila za kisla zemljišča, kot so na primer naše rdeče zemlje in težko ilovnata tla. Tudi pepel ostalih dreves ter rastlin vsebuje v večji ali manjši količini vse tri omenjene hranilne snovi. Tako vsebuje na primer 100 kg pepela iz hrastovega lesa približno

3,5 kg fosforne kisline, 8,4 kg kalija in 75,5 kg apna. Botov pepel vsebuje 7,27 odstotka fosforne kisline, 15,3 % kalija in 27 % apna. Lesni pepel je pri lesnem gnoju najstarejše gnojilo, ki ga kmetje uporabljajo. Vrednost pepela leži tudi v tem, da nima škodljivih primesi, kakor nekatera umetna gnojila. Lahko ga prištevamo med najboljša umetna gnojila, ker vsebuje razen dušika vse važne hranilne snovi, ki so potrebne v prehrani rastlin.

Pepel je izvrstno gnojilo za travnike in deteljišča. Vsak kmet se je gotovo prepričal o njegovem delovanju na starih, izčrpanih in z mahom obraslih travnikih.

Po gnojenju s pepelom začne bujno rasti detelja. Zaradi velike vsebine kalija se posebno dobro odnese pri krompirju, pesi in ostalem korenju, z uspehom ga uporabljamo pri fižolu in grahu.

Pepel trosimo pozimi in zgodaj spomladi, lahko ga pa uporabljamo v vsakem letnem času brez škode. Na hektar ga lahko potrosimo 10—15 q, če ga imamo, tudi več. Tudi manjše količine so za našo zemljo dragocene.

o sedaj smo uporabljali le vrednost pepela zaradi njegovih hranilnih snovi, ne smemo pa pozabiti na njegovo zelo važno vlogo pri izboljšanju fizične strukture terena. Pepel rahlja ilovnata tla in s tem poveča njih rodovitnost.

Bodimo previdni pri trošenju umetnih gnojil

Pri vsakem delu je treba skrbeti, da se pravilno opravi. Tako je tudi s trošenjem umetnih gnojil. Nekateri vzamejo to preveč na laško. Pri tem pa je nujno potrebna pozornost zato, ker če je gnoj neenakomerno raztresen, se pozna pozneje na setvi. To se je letos najlepše videlo v koprskih solnah, kjer so vreče umetnega gnojila kar z avtomobila zmetali po njivi.

Opazoval sem kmeta, ki je imel na njivi veliko in gosto travo. Nekega jesenskega jutra je naložil gnojilo in ga odpeljal na njivo. Na travi je bila rosa. Gnoj je potrosil ne na zemljo, ampak na travo. Opazil se je močan duh, ko se je gnojilo razkrajalo. Šele po več dnevih, ko je bila trava vsa ožgana, je začelo vse skupaj padati na zemljo. Tukaj je bilo uničenega mnogo sena. Gnojilo pa je padlo na zemljo že v okameneli obliki. V takih primerih bi morali travo prej pokositi in pograbit ter šele nato trositi gnojilo. Če tega ne storimo, pa bi morali travnike v suhem vremenu pobranati, potrositi gnojilo in zopet pobranati, da se gnojilo pokrije z zemljo, saj je zemlji namenjeno.

Zivinski hlev KDZ v Babičih bo kmalu sprejel 50 glav živine pod svojo streho

Kako in kdaj pretakamo vino

Kdaj bomo pretočili vino? Nekateri kletarji imajo navado, da vsako leto pretočijo vino približno isti dan. Ti ne postopajo pravilno, ker vino ne dozori vsako leto istočasno iz raznih razlogov, kakor datum trgatve, bogatost v taninu, v železu itd. Po navadi počakamo prve mraze za pretočiti vino, toda v nekaterih slučajih moramo odstraniti droži že poprej in sicer kadar pridelamo vino iz grozdja napadenega od peronospre ali gnilobe, iz nedozorelega ali na drugi način poškodovanega grozdja. To vi o ima obilnejši in nevarnejši vsedek, zato ga moramo pretočiti, čeprav ni še popolnoma čisto in se bo sesedanje nadaljevalo, ali količina novega sesedka je manjša in vsebuje mnogo manj glivic, torej ni tako nevarna. Sveže je se, da se za pretakanje izbere lepe hladne in suhe dneve, ko nam barometer kaže visoki zračni tlak, da zmanjšamo hlapeenje alkohola. Pri pretakanju izgubimo namreč od 0,4 do 0,3 % alkohola.

Pri pretakanju ne smemo pozabiti, da primerno zažveplamo sode. Rabili bomo od 1 do 3 grame žvnelenega dvokisla na hl, jasno, da vina, ki hočemo takoj polniti v steklenice in vi-

na, ki niso še končala vretli, ne bomo žveplali.

Če hočemo zračiti vino, pretočimo s pomočjo pipe najprej v kadi, potem s škafi ali boljše s sesalko spravimo vino v poprej pripravljene sod. Delo z sesalko gre hitreje od rok, je bolj snažno in se manj vina porazgubi. V kletarstvu uporabljamo različne črpalke, ročne ali motorne, batne, centrifugalne, brezventilne in rotacijske. Najbolj razširjene so batne črpalke, čeprav povzročajo pretres vina. Se slabše so centrifugalne črpalke, meritem so pa priporočljive rotacijske in brezventilne črpalke, ker ne dajejo močnih sunkov in pritiskov. V proučaji dobimo različne modele z najrazličnejšo zmogljivostjo. Pri vsakem pretakanju moramo polagati pažnjo,

ako nimamo na razpolago lesenih posod, katere so najboljše, da rabimo bakrene, emajlirane, bronaste ali steklene posode, ki niso razjedljive od vinskih kislin.

Po vsakem pretakanju postane vino bolj pusto, (ubito) in navidezno bolj sibko, toda čez nekaj dni kal ejše in malo temnejše barve. Po dveh, treh tednih počitka je vino obij sveže, polnejše in lepe svetle rumene barve oziroma rubinaste barve, prijetnejšega okusa in duha, to je posledica nasičenja z zrakom od ososa kisikom, ki pospešuje nadaljnje zakrjanje sladkorja ter razvoj vseh drugih sestavin, v prvi vrsti ogljikovega dioksida, ki na ravnanje vina živabne pene.

Dr. Oel

Rudninska KRMILA ZA NAŠO ŽIVINO

Rudninska krma je potrebna vsem živalim. Potrebna je zato, ker nevtralizira kisline, ki se tvorijo pri prebavi, potrebna je za tvorbo kosti, zobne sklenine, za tvorbo rdečih krvnih teles oz. krvi in dobro upliva na tvorbo semen. Zlasti je potrebna mladi, breji in doječji živini ter za tvorbo volne in jajc. Malenkost pa je potrebna vsaki živini. Rudninska krma je zdrobljena kreda, apnenec, lesni pepel, kostna moka, kuhinjska sol, rdeča ilovica, lesno olje itd. V rudninskih krmilih sta najvažnejša apnenec in fosfor.

Ako je zdrobljena kreda, nečista, nalijemo nanjo vode, jo dobro zmešamo in pustimo, da se kreda vsede na dno. Smeti, ki so na vrhu, odcedimo, kreda, ki se je usedla, pa posušimo. Živali pokladamo pomešamo s krmo. Zmleti apnenec je toliko boljše, čim drobneje je zmlet, tudi ga šeno apno se daje namesto krede, to da tako, ki je več časa stoji v torebni sveže. Lesni pepel se najprej dobro preseje, nanj nalije četkrtno množino vode, dobro pomešamo in ko se pepel usede, vodo odlijes. To se ponovi 2 — 3 krat 4 urah. Na dno usedli se pepel nato posušimo in se enkrat presejemo. Takega pepela dajemo odraslim govedom čez 100 gr, teletom 80 gr dnevno. Perutni dajemo dobro zmleti ali stolčene jajčne lupine ali zmlete školjke.

Tudi jezersko blato uporabljamo kot rudninsko krmo za konje, govedo in svinje. Uporablja se sveže ali pa suho. Svinjam dajemo po 100 gr suhega ali 300 gr svežega, teletom 30 gr suhega ali 100 gr svežega.

Kostna moka napravi iz kosti zdravih živali, ki se najprej dobro preku-

hajo, nato posušijo in zmeljejo. Kostni pepel je iz zmletih sežganih kosti. Kot krma se nikakor ne smajo uporabljati kosti živali, ki so poginile zaradi kužne bolezni. Kostne moke dajemo odraslemu govedu po 200 gr dnevno, teletom in svinjam do 80 gr dnevno.

Kuhinjska sol je potrebna, ker povečuje tek, boljša okus hrane, daje snovi za tvorbo solne kisline v želodcu in za tvorbo krvi. Odraslim govedom jo dajemo 10 — 50 gr dnevno, molznicam do 60 gr, konjem do 30 gr, svinjam in ovcam do 15 gr doječim svinjam do 30 gr dnevno, perutnini do 2 gr dnevno. Sol se primeša hrani ali pa se k ma n. pr. slama, pleve, otrobi poskropi s slano vodo.

Rdeča glina ilovica se daje zaradi železa. Dajemo jo en teden starim pujskom. Vzeti je ne smemo iz površine in ne v bližini vasi, naselja. Lesno oglje je dobro, ker vbija linne, ki se razvijajo v prebavilih. Biti mora močno zdrobljeno, najbolje je brezovo oglje. Molznim kravam ga dajemo do 80 gr dnevno, perutnini do 2 gr, svinjam dajemo poljudno navadno od časa do časa.

Zelo dobro je, ako damo živini od časa do časa tudi nekaj ribjega olja. Živina v krmi največkrat ne dobiva vseh potrebnih snovi, radi tega je tudi njena produktivnost majhna, nje no zdravlje sibko. V tem pogledu je krma slaba zlasti v sušnih ali zelo mokrih letih, pa tudi krma, pridelana na pustih ali zamočvirjenih tleh ni dobra. Zato pomagajmo z rudninskimi krmili. C. V.

KMETIJSKI svetovalec ODGOVARJA

VPRASANJE: Pozna jesenska setev in neugodno vreme sta slabo uplivala na razvoj žitaric. Kako pomagati posevkom, da si oomoejo, da se rastline dobro ukoreninijo in razvijajo?

ODGOVOR: Zaradi vlažnega vremena in pozne setve so se ponekod žitarice slabo razvile. Tem posevkom sedaj še ne moremo pomagati. Če v zimskem času rastline ne poginejo, jim lahko pomagamo zgodaj spomladi na ta način:

1. V mesecu marcu pognojimo posevkom s hitro delujočimi dušičnimi gnojili (aveni nitrat, čilski soliter, natrium nitrat).

Na 1000 m² vzamemo 10 — 15 kg teh gnojil. Rastlinam pa moramo gnojiti v dveh obrokih. Prvi obrok (6 do 7 kg gnojila) potrosimo ob koncu februarja. Ko se rastline dobro ukoreninijo, moramo njihve pobraniti. Če se vzdigne gornja plast zemlje zaradi odtajanja, moramo njihve z valjarjem potlačiti. Drugi obrok gnojil podamo rastlinam v drugi polovici marca (prej ko je žito v klasji). Preložno gnojenje z dušičnimi gnojili zavleče razvoj žitaric ter je za-

to nevarnost, da ob sni zamro.

VPRASANJE: Kdaj je najboljši čas za gnojenje travnikov in deteljišč z gnojili?

ODGOVOR: Gnojenje deteljišč in travnikov z gnojilom je vedno koristno. Ker na gnojilca, kot je vsem znano, vsebuje zelo dragoceno hranilno snov, dušik, in to v nrečji koncentrirani obliki, je priporočljivo, da se z njo gnoj, ko je zemlja pojena z vodo. Močno gnojilca, zlasti na suhi zemlji lahko rastline osodi. Torej vam priporočamo, da gnojite z gnojilom v zimskem času ali zgodaj spomladi.

VPRASANJE: Imam prašičke, ki se med seboj sesajo. Kaj je temu vzrok in kako jih odvaditi te škodljive navade?

ODGOVOR: Pojav medsebojnega sesanja prašičev se navadno pojavlja ko prašiče odstavljamo. Če v tem času prašičev pravilno ne krmimo, prično eden drugega sesati. Imeti smo primere, ko je bolj razvit prašič zadel sibikelega.

Kako prašiče odvaditi? Nekateri živinozdravniki so mnenja, da gre za bolezen, ki je istega izvora kakor poziranje volne pri ov-

cah ali samoizpoljevanje nerja pri pticah. Mlade prašiče moramo nuščati na prsto, da si sami poiščejo rudninskih snovi, ki jih potrebujejo (apno, prst, zidni omet itd.).

Prašiče moramo pravilno odstavljati. Prehod od mlečne hrane k navadni hrani naj bo postopen. V začetku jim moramo poleg ostale hrane dati nekaj mleka.

Lahko prav dobro voliva prašiče, če jim v tretjem tednu pokladamo cel ječmen.

VPRASANJE: Marsikakega narednega kmetovalca bi zanimalo, od kod prihajajo in kako so nastale domače živali in rastline. Mogoče bi nam kmetijski strokovnjaki o tem kaj povedali v našem »Tedniku«?

ODGOVOR: Imate prav, dragi tovariši! Za marsikaj se zanimajo naši kmetje. Zetja no, izobrazbi je pri njih neusahljiva. Počkušali bomo seznaniti na e ljudi vsaj v grobih obrisih, v kolikor nam prostor dopušta, tudi o tem prasanju. Blatim, ki se včas nimajo, za to vpraša je povzeto, da je leta 1927, zdala, to v kmetijskih in go Cabrijeta. Mjeleno, Zgodovina, do mačih in pitomih razreda.

LJUDSKI zdravnik

Zidarji pazite na oči

Skoraj najbolj pogoste nesreče pri zidarjem poslu so tiste, pri katerih pride do očesnih okvar, ki jih povzroča gašeno apno, omet ali mavta. Se tako previdnemu delavcu se lahko zgodi, da mu pade mavta v oko, kar povzroča zelo hude bolečine in pri nepravilni prvi pomoči tudi ne ljube posledice.

Kaj moramo torej storiti, če nam pade mavta v oko. — Vedeti moramo, da je treba apno čim prej odstraniti iz očesa, kajti čim prej to napravimo, tem manjše bodo bolečine in manjša bo okvara očesa. Skoraj vsak delavec ve, da to napravimo z izpiranjem z vodo, ne ye pa navadno, kako se to najbolj uspešno napravi.

En sam človek ne more odpreti ponosrečencu očesa, ker ga ta z vsoto silo išče skupaj. Biti mora torej dva, od katerih eden vleči spodnjo veko navdol, drugi pa — uju nedež omod ovoj očesa. S temi

zgorjjo navzgor in sicer s palcem desne roke, ko imamo tako oko odprto, je treba oko večkrat izprati z vodo. Nato pa moramo na oko položiti sterilno gazo in ga obvezati ter potem poslati k zdravniku (po možnosti k očesnemu zdravniku).

Če bomo tako postopali pri takih nezgodah, bomo prištedili ponos očencu mnogo bolečin ter bo hitreje ozdravil.

(Dr. Hladnik Polde)

NASVETI ZA HIČO IN DOM

Če se hoče odvaditi pijančevanja, ti svetujemo, da ješ po obedu, po malici in po večerji čim več jaboljk, ki ti bodo kmalu pregnala slast po pitju.

Kako odstraniti iz steklenic neprijeten duh, če denes vanje peraj olij in ga pustiš nekoliko časa notri.

Z · A · V · S · A · K · O · G · A · R · N · E · K · A · J

Kako so elektrificirali Puče

To, kar tebi pišem, dragi moj popotnik, je bajje za tebe že stara stvar, ali vseeno ti hočem povedati nekaj, kar ni pravilica, ampak samo gola resnica, tako gola, da me je skoraj sram...

Zadeva je precej stara, dogaja se 3. decembra, ali za kogar ne ve, je še vedno nova. Dospela sta v Puče dva avtomobila, kar za naše pridne Pučane ni redki slučaj, ali glej ga vruga, niso to navažni ljudje, oziroma niso tisti, ki prihajajo samo pogledat in povpraševati, na iskanje drugih predsednikov in tajnikov. Nasprotno, ti se niso pojavili sami, ampak s seboj so prinesli neke aparate ter se pripravili, kakor so izjavili, da bodo elektrificirali vas. Naravno, kar ne bi bilo potrebno poudariti, vaščani, vsi srečni, so bili pripravljeni pomagati, in ako bi bilo potrebno, bi se še na glavo postavili. Afi zlodej ima dolge kremplje.

Nedelja je bila, in povrh tega je še deževalo in vi sami veste, da to lahko silno hudo deluje na živce, posebno ako mora človek zapustiti posteljo pred planirano uro in, pomislite, kaka nesramnost, to zaradi plašne elektrifikacije. Pričelo se je trasirati, delo sem si predstavljal popolnoma drugače, kakor sem videl takrat. Ono se je odvijalo približno takole:

Eden elektrotehnik je trasiral — po videzu in obnašanju je moral biti »ueber alles« — in naredil, da naj

drugi tehnik, ki je tudi imel aparat za merjenje, da zabija kolce v zemljo, kajti da je samo on zmožen meriti linijo, ker da ima že več tisoč kilometrov linije za sabo (morda je mislil na netrasirane linije?), naložil je to delo njemu, čeprav so bili vaščani pripravljeno to sami napraviti. Tako imenovani vodja grupe je nadaljeval delo ter dajal »tehnične« pripombe svojemu pomočniku, posluževal se je izrazov, ki jih sploh nisem našel v tehničnem slovarju, ampak se jih lahko sliši samo v kakšni gostilni (upam, da takšnih gostiln pri nas ni), in s tem se je končalo trasiranje linije v Pučah.

Upam, da kdor je merodajen za to, bo nekomu s kolcem izbil iz glave več tisoč kilometrov linije in mu v glavo zabil, da naše vasi ne bodo prenašale, da se bo zaradi enega »ueber alles« zavaločevala elektrifikacija.

PESEM O SESTANKIH

»Ob štirih bo sestanki
tako je oglaš povel,
a eno uro potle.
se je kongres začel.

Predsednik 'ma besedo,
v uvodu vse pove,
potlej pa mlati slamo,
drugače pač ne gre!

Diskusija je najkrajša,
ker dela dolgi čas,
a tajniku le lajša,
da bledi svoj miš maš!

Zahtevamo sestanke
brez huđe govorance,
le možka naj beseda
tudi tajnikom preseda!

ZAKAJ?...

Popotnik: Dragi čitalci, ali ne veste, da tukaj pri nas so na dnevnem redu avtomobilske ekspedicije ter nimam nobene namere, da napravim, posebno pa v mojih letih skoke, da kolandiram drevesa, druge avtomobile, posebno pa, ker imam samo eno glavo, katera vredi mnogo več kakor soferska.

Seminaristi pozor!

STONE: Franc, veš da sem tega seminarja za splošne izpite že sit do gola. Vsak terek in petek po 3 ure, veš, je pa res malo preveč.

FRANE: Veš kaj, Tone, jaz pa ne, ker napravim samo po eno uro v tokih in 1 uro v petkih, pa je stvar rešena.

STONE: Kako pa to, saj moramo vsi napraviti po tri ure.

FRANE: Seveda moramo napraviti po tri ure, ampak ko tisti, ki vodijo evidenco, ne poznajo ljudi; prvo uro se javiš, da si prisoten, drugo in tretjo uro pa...

STONE: A drugo in tretjo uro?

FRANE: Smuk... po stopnicah...

Kako so križali Toneta Floča

Bilo je pred kakimi 25 leti, ko so šerpaški in gažonski fantje kradli melone po izolanskih njivah, pa jih jedi v kakem lozu. Takrat je bil fant tudi Tone Floča, ki je tovarišijo izdal izolanskim kmetom in ti so fante pripravili sodišču. Zato so se ti hoteli maščevati. Zvečer se je družba domeniha in na Segedih (vrh Sv. Donata) čakala našega junaka. Vedeli so, da zvečer tod hodi. Ko je ob pravi uri prišel, so skočili nanj in ga zvezali; nato stekli do golega in ga privezali na neko suho drevo, ki je rastle ob poti. Spodaj pa so mu naložili polno trnja, da ga ne bi kdo osvobodil. Ko so drugi dan ob 6. uri zjutraj inlekarice šle s svojimi oslicami v Izolo, so se prestrašile, ko so videle robato nago prikazen. Pustile so osle in zbežale po njivah. Vendar se je neka Tonca Balonca opogumila in razvezala ubogega križanega Floča, ki so ga že mravljinici objedali. Dala mu je »treveso«, v katero se je poparjen Adam ogrnil in šel svojo pot, videč, da ne smeš kar tako izdajati fantov.

FIZKULTURA IN SPORT

Tržaški telovadci so premagali mariborske

V splošni oceni je tržaška reprezentanza premagala mariborsko, ali za to zmagajo gre predvsem zasluga mladim tržaškim dekletam, ki so pokazale izredno borbenost in oblikovno izpopoljenost, kar pa nismo opazili izpopoljenost, kar pa nismo opazili prej, da se možka vrsta ni mogla povsem dobro pripraviti, dvomili smo tudi v sposobnost ženske vrste. Izkazalo se je pa, da so mladinke prišle na ta dvoboj z odlično voljo in so tudi zmagale.

Ena najmlajših telovadk, Miskulinova, je tokrat končno dokazala, da

z vsjo pravico lahko reče, da je med najboljšimi tržaškimi telovadkami. Ona je tokrat dala velik prispevek k splošni zmagi, posebno zato ker je bila prvakinja Bavčarjeva nekotiko poškodovana in ni mogla pokazati vse svoje vrednosti.

Poudariti moramo, da je bila sicer mariborska vrsta nekoliko šibkejša, vendar ne smemo misliti, da je bila slaba ali povprečna. Med Mariborčankami je bila n. pr. bivša jugoslovanska reprezentativka na londonski Olimpijadi in bivša zastopnica jugoslovanske telovadbe na svetovnem prvenstvu v Bazlu Vojs Ruža. Miskulinova pa se ni ustrašila tako velikega imena in je nastopala skrajno odlično ter pokazala težke in nevarne vaje na vsjer orodjih, posebno pa pri preskoku čez konja. V tem je tudi uspela premagati svojo izkusnejšo nasprotnico Vojskovo.

Tretja je bila Tržačanka Neva Dolgan, dobra posebno v prostih vajah in na gredi. Četrta pa je bila — kljub omenjeni poškodbi — naša vrla Bavčarjeva, ki je uspela premagati vse težave in bolečine, da bi činveč prispevala k zmagi svoje vrste.

Med moškimi je bil najboljši Mariborčan Copt Ivan, letošnji mladinski prvak Slovenije, ki je že določen za

jugoslovansko mladinsko reprezentanco, ki bo nastopila v kratkem v Italiji proti tamošnji mladinski reprezentanci.

Njegov vreden nasprotnik je bil naš Janovski, letošnji prvak STO za orodne vaje, ki je dobil le tri desetinke manj zaradi ene prekratke vaje. Omeniti pa moramo, da se Janovski ni mogel temeljito pripraviti zaradi ovir, ki jih ne moremo pripisati njemu in da je bil zato prisiljen nekotiko skrajšati vse vaje, da bi lahko izvedel vse kar jih je bilo predpisanih.

Mariborčan Furlan, naš Stergar, Težak in Horvat so vsi častno rešili svoje uloge ter po svojih močeh prispevali tako k dobremu uspehu prireditve in tudi ocene svojega moštva.

Maribor si je priboril v moški vrsti zmago nad Tržačani z 205,15 točk proti 182,68, v ženski vrsti pa so Tržačanke nabrale 178,82 točk proti 151,48, kolikor so si jih priborile Mariborčanke.

NOGOMETNO PRVESITVO TRŽASKEGA OZEMLJA

V nedeljo smo imeli v Koprju tekmo, ki je vedno predstavljala velik dogodek za koprške športnike: igrali sta obe najmočnejši koprski moštvi: Aurora in Meduza. Vse je pričakovalo že nekako obvezno zmago Aurore. Vendar pa se je tokrat Meduza odločno postavila po robu in je uspela doseči neodločen rezultat, kar je zanj že lep uspeh.

PIRAN PREMAGAL BUJE S 5:0

Piran nenehno napreduje in kaže, da bo med istrskimi nogometnimi moštvi v kratkem prekosil Arrigonija, a Aurore je že prekoračil. Letošnji Piran žanje vedno lepše rezultate in če ne bo prvi na domači tleh, bo vsekakor drugi.

BRTONIGLA — STRUNJAN 4:0

V Brtonigli je sicer bilo vedno težko zmagati, vendar smo pričakovali, da bo Strunjan pokazal vendar nekotiko odličnejši odpor. Tega pa ni bilo. Strunjan ni dosegel niti častnega gola.

NOVI GRAD — UMAG 3:1

Novi grad je oživel. V nedeljo je pokazal kar dobro igro, čeprav mu je bil Umag precej dober in živahen nasprotnik. Prvi polčas je potekel bolj uravnovešeno, v drugem pa je Umag občutno popustil, kar je Novi grad obilno izkoristil in zabil še dva gola.

RADIO

jugoslovanske cone Trsta na valovni dolžini 212,4

Poročila v slovenščini vsak dan ob 7,00 (ob nedeljah ob 7,30), 13,00, 19,30 in 23,05.

Pregled tiska v slovenščini vsak dan (razen nedelje) ob 14,45.

Pregled tiska v slovenščini vsak dan (razen nedelje) ob 14,45.

Jutranja glasba vsak dan ob 6,30 in 7,15 (ob nedeljah ob 7,00 in 7,45).

SOBOTA 23. XII. 1950

19,45 Partizanske melodije; 20,30 Hrvatske narodne pesmi; 21,00 Veder sobotni večer (slov.).

NEDELJA 24. XII. 1950

8,30 Kmetijska ura (slov.); 10,00 Folklorna glasba; 11,45 Glasba po željah (slov.); 13,15 Glasba za najmlajše; 13,30 Pionirska ura: Iz Angersnovih pravljic (slov.); 17,00 Oddaja za podeželje: Vesel prizor — Slušna igra: Milčinski; Mutasti birič — Reportaža (slov.); 19,45 Slovenske narodne pesmi; 21,00 Partizanski božič (slov.).

PONEDELJEK 25. XII. 1950

11,00 Glasba po željah (slov.); 16,00 Sprehod po kraških vaseh (slov.); 17,30 Prežihov Voaranc: Božični večer (odlomek iz novele: Gosposvetski polje) (slov.); 20,15 Iz del Ivana Cankarja (slov.).

Za naše pionirje

Pioniriji nam pišejo

Kakor smo že pisali, se je na slovenski gimnaziji v Koprju naša pionirska organizacija že v začetku leta izkazala v raznih panogah tekmovanja, ki je bilo med II. b in II. a razredom. Na razrednih sestankih smo predlagali, da bi se pomnožilo število člankov za sten-čas in da bi tudi za »Istrski tednik« kaj primerne in vzgojnega napisali. Raspravljalo se je tudi o medsebojni pomoči. Nemarljivo dijake so kritizirali in jim dali zaslužen šolsko kazen. Blagajničarka je že začela nabirati prispevke za novoletno jelko. S tem bomo tudi mi prispevali za ta praznik ne z veliko vsoto, pa vsaj s svojim zgledom.

Imeli smo že dva sestanka, ki sta uspela. Ni dvoma, da bo pionirska organizacija tudi letos uspešno vplivala na učni uspeh dijakov.

Razred je primerno okrašen s sliko maršala Tita in slikami naših veslikih mož: Prešerna, Cankarja in Zupančiča. Imamo tudi slike naravnih lepote naše domovine Jugoslavije. Ste ne krasijo tudi primerni napisi, ki nas vzpodbujajo k resnejšemu učenju, ljubezni in zaupanju med dijaki in vzgojitelji.

Ker je uspeh I. redovalne konference precej slab, se bomo potrudili, da bo ob semestru veliko boljše. Naš slab uspeh je v precejšnji meri vplivalo vestno pripravlanje za igro »V

Rešitve

RESITVE UGANK

1. ta lačna; 2. ura; 3. trta; grozd, vino; 4. veliki in mali voz; 5. jeza.

RESITVE KRIZANKE

Vodoravno: 2. Eva; 4. voz; 6. lis; 8. preja; 9. te; 11. tata; 12. ure; 14. av; 15. lava; 16. na; 17. aja; 18. vlada. Navpično: 1. novoletna jelka; 2. ev; 3. Azija; 5. opera; 7. satan; 9. tulec; 11. Avala; 13. Eva.

Najboljše rešitve nam je ta teden poslal pionir Marcel iz koprške slovenske gimnazije.

Ugonke

1. Zakaj nam služi osel v Istri?
2. Katera mast je najbolj mastna, a ni užitna?

Zgodba o kokoških uogah

Vse te dni je bil dež in ob večerih in tudi podnevi smo si pripovedovali razne dogodivščine; najraje kake smešne. Pa smo se spomnili fajmoštra iz Smarij. A ne sedanjega. Kdo ve, če je sploh živ, morda se je šala porodila v kaki bistri glavi. Vendar je res, da smo si to pripovedovali in barba Jože je takole začel:

»Bilo je nekaj, bogve kdaj, in naš far je imel prebrisanega mežnarja, ki je bil tudi njegov hlapec. Pa mu gospod ukaže, naj ubije ter skuha 6 kokoši. Stegna si je zagotovil gospod. Mežnar pa je bil tudi prebrisan in je sam pojedel šest nog, tako da jih je za fajmoštra ostalo le šest. Po maševanju pride debelušni gospod domov in pogled av lonec. Začuden je kriknil, ker je videl samo šest nog, ki mu niso zadostovale. Hitro je vprašal mežnarja, kako to, da ima šest kokoši le šest nog namesto dvanajst. Mežnar pa se ni dal kar tako in je rekel, da imajo kokoši pozimi samo eno nogo. Če noče verjeti, naj gre pogledat v kokošnjak. Fajmošter je vedel, da imajo kokoši pozimi eno nogo, ker drugo povlečejo podse zaradi mraza. Sel je s hlapcem v kurnico in rekel: »Frrrr...!« Kokoši so se splašile in iztegnile še drugo nogo. Hotel je dokazati hlapcu, da se ne pusti za nos voditi. Hlapec pa se ni vdal in je duhovniku zagodel: »Veste kaj, gospod, poskusite tudi nad loncem reči, frrrr...!«, morda bodo skočile ven še druga stegna! In tako se je pravda uspešno končala le za hlapca.«

Izjeme v slovnici

Učitelj v neki sovjetski šoli je učenecem razložil čase glagola. Nato vpraša: »Kdo zna povedati, v katerem času je stavek: Stalin je moder.«

Pepček se dvigne in pove jasno in razločno, gotov, da ni pogrešil: »Pretekli čas, tovariš učitelj!«

Dovolj ga imamo ..... vina?

Ako poliješ liter vina, kaj je to za tebe?

Skodal!

In ako se polije 1.400 litrov vina, kaj pa je to?

Pri nas se kliče sabotaža, ali vsekakor vprašajte to podjetje »Vino«, morda bo to vam lepše odgovorilo.

Uredništvo in uprava »Istrskega tednika« v Koprju — Odgovorni urednik: Srečko Vilhar — Tiskala tiskarna »Jadrano« v Koprju